

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Klára Hrnčířiková

**Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti
jednotlivých subjektů a způsob ochrany
proti pirátství**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zuzana Císařová

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. srpna 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Klára Hrnčířková

V Praze dne 30. srpna 2017

Děkuji JUDr. Zuzaně Císařové, vedoucí mé diplomové práce, za cenné připomínky a pomoc při zpracování. Za podporu zároveň děkuji své rodině, která mi poskytla tolik potřebné zázemí a především klid.

Obsah

Úvod	1
1. Internet	3
1.1. Technická definice pojmu internet	3
1.2. Právní definice pojmu internet	4
1.3. Právní regulace internetu a její specifika	4
1.4. Internet a základní práva a svobody	8
1.4.1. Svoboda projevu	9
1.4.2. Judikatura ESLP a ESDU	10
1.4.2.1. Ashby Donald and others v. France	10
1.4.2.2. Scarlet v. SABAM	12
1.4.2.3. SABAM v. Netlog	13
2. Autorské právo	15
2.1. Historický vývoj autorského práva v systému common law a v kontinentální Evropě	15
2.1.1. Vývoj mezinárodní úpravy	17
I. Bernská úmluva	18
II. Všeobecná úmluva o autorském právu	18
III. Římská úmluva	19
2.1.2. Úprava autorského práva v rámci Evropské Unie	21
2.1.2.1. Jednotný digitální trh v Evropské unii	23
2.1.3. Národní prameny autorského práva	25
2.2. Obecná charakteristika autorského práva	26
2.3. Autorské dílo	27
2.3.1. Užití autorského díla	28
2.3.1.1. Rozmnožování díla	29

2.3.1.2.	Sdělování díla veřejnosti	30
2.3.1.3.	Smluvní užití autorského díla	31
2.3.1.4.	Volná užití a zákonné licence	32
3.	Odpovědnost subjektů na internetu	34
3.1.	Odpovědnost poskytovatelů informačních služeb v Evropské unii.....	35
3.1.1.	Mere conduit.....	37
3.1.2.	Caching	38
3.1.3.	Host provider	39
3.1.4.	Přehled evropské judikatury ve vztahu k odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb	41
3.1.4.1.	Tobias Mc Fadden v. Sony Music	41
3.1.4.2.	Lafesse v. Dailymotion.....	44
3.1.4.3.	L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další	45
3.1.4.4.	UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih a Wega Filmproduktionsgesellschaft.....	46
3.2.	Odpovědnost koncových uživatelů.....	46
4.	Internetové pirátství	48
4.1.	Hypertextové odkazy	49
4.1.1.	Svensson v. Sverige	49
4.1.2.	GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV	50
4.2.	Framing.....	52
4.2.1.	BestWater v. Mebes a Potsch	52
4.3.	Peer to peer síť.....	53
4.3.1.	Stichting Brein v. Ziggo, XS4ALL Internet	53
4.4.	Iniciativy v boji proti pirátství	54
4.4.1.	Aliance pro kreativitu a zábavu	55
4.4.2.	Federace proti copyrightovým krádežím	55

4.4.3.	Google UK.....	57
4.4.4.	Česká protipirátská unie	57
	Závěr	59
	Použité prameny a literatura	61

Úvod

Představit si dnešní společnost bez internetu se jeví jako zcela nemožné. Internet představuje fenomén, který prakticky vymýtil geografické hranice, zkrátil vzdálenost mezi jeho uživateli a zároveň jim v jeho prostředí umožnil realizovat nepřeberné množství činností. Mezi ty patří zejména vyhledávání informací a vzájemná komunikace, stejně jako ukládání, stahování či výměna dat. Internet ve své podstatě představuje takřka bezbřehý prostor, v němž mohou jednotlivé subjekty realizovat svou vůli a v souladu s ní také (právně relevantně) jednat. Avšak i v tomto prostředí se jeho subjekty mohou (a často také dopouštějí) porušování práv. Také proto je zapotřebí toto prostředí regulovat a poskytnout tak ochranu právům oprávněných osob.

Vzhledem k těžké uchopitelnosti internetu jako takového a rychlosti rozvoje digitálních technologií, nabývá otázka flexibilní a efektivní právní regulace na významu. První kapitola proto pojednává o internetu z pohledu technického a právního, na což navazuje problematika jeho specifčnosti projevující se v přijímané legislativě. Ta musí reagovat především na dynamický vývoj digitálního prostředí, v němž nejen že dochází, jak je výše zmíněno, k porušování práv, nýbrž také kolizi jednotlivých práv se základními lidskými právy a svobodami. Jelikož základní lidská práva a svobody stojí na vrcholu pomyslné hierarchie právních norem, považuji za důležité jim věnovat v této kapitole pozornost, a to především (s ohledem na téma této práce) v souvislosti kolize s právem autorským. Proto je v rámci první kapitoly nastíněna také tato problematika, a to prostřednictvím rozboru vybraných rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva. Další část práce se věnuje otázce autorského práva, jeho vývoji, charakteristice a pojetí. Zmíněna je také mezinárodní právní úprava a její historický vývoj. Následuje rozbor evropské a národní legislativy s důrazem na institut užití autorského díla.

Po teoretickém rozboru zabývajícím se internetem a autorským právem práce nabízí vhléd do problematiky odpovědnosti jednotlivých subjektů na internetu, které na samotném počátku definuji a následně blíže popisuji, především ve vztahu k odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb. Zde mj. uvádím a detailněji rozebírám významná soudní rozhodnutí nejen Soudního dvora Evropské unie.

Poslední část práce pojednává o fenoménu internetového pirátství, kde nabízím nástin jeho historického vývoje a také jeho nejčastější formy vyskytující se v dnešní době. Věnuji

se proto otázky *hyper linků*, *framingu* a *peer to peer* sítím, kde opět uvádím relevantní judikaturu. Nakonec upozorňuji na nové směřování současného internetového pirátství v podobě klasického hackerství ve spojení s vyděračskými praktikami, na což jsou nuceny reagovat stávající, ale také nově vznikající protipirátské instituce.

Cílem této práce je proto podat ucelený pohled na vybranou problematiku internetu, autorského práva a jeho porušování v tomto prostředí, s důrazem kladeným na odpovědnost poskytovatelů informačních služeb, a s tím související zhodnocení stávající národní a evropské právní úpravy ve světle ustálené judikatury evropských soudů. Závěrem bych ráda zmínila současné praktiky internetového pirátství, jeho další směřování a úvahy o účinném boji proti tomuto protiprávnímu jednání.

1. Internet

V dnešním světě je slovo internet skloňováno takřka denně, a přestože je jeho vznik spojován teprve s 60. léty 20. století, během krátké doby své existence prošel značným vývojem. Ačkoliv byl vznik internetu spjat s nekomerčním využitím omezeným počtem uživatelů a na počátku své existence tak sloužil americké armádě a vědeckým pracovníkům zejména pro vzájemnou komunikaci a výměnu informací, nyní představuje celosvětovou síť, tzv. síť sítí, v rámci které dochází k nepřebornému množství sociálních interakcí a k poskytování nejrůznějších služeb, a to jak pro nekomerční tak komerční účely. Obecně je možné říci, že jeho hlavní funkcí zůstala komunikace, dnes totiž představuje celosvětovou komunikační platformu, zároveň je však prostorem s nezanedbatelným vlivem na ekonomiku a HDP, zejména díky rozvoji e-commerce. S rozvojem informační společnosti a technologií se realitou stává také tzv. *internet of things* (internet věcí), který představuje vzájemně propojené věci, resp. zařízení, které je možno dálkově ovládat a zautomatizovat tak činnosti, které běžně obstarávají lidé. Běžnou je tak např. lednička, která sama sestaví nákupní seznam chybějících potravin.

1.1. Technická definice pojmu internet

Na internet lze pohlížet z mnoha úhlů pohledů a na jejich základě jej také definovat. Těmi mohou být pohled sociální, kulturní, ekonomický, technický a v neposlední řadě také právní. Společně tak tvoří nejucelenější pohled na tak složitý pojem, jakým internet ve výsledku je. V této kapitole se však budu zabývat pohledem technickým a zejména právním.

Co se týká technického pohledu, na základě relativně ustálené a hojně citované definice, je možné říci, že internet představuje globální systém vzájemně propojených počítačových sítí, které k jejich propojení užívají tzv. rodinu protokolů TCP/IP (*Transmission Control Protocol/Internet Protocol*), které zajišťují přenos dat a informací z jednoho počítače do druhého.¹ Zkratka TCP/IP však nepředstavuje dva jednotlivé protokoly, nýbrž zahrnuje několik vrstev a sadu komunikačních protokolů, které umožňují užívání internetu tak, jak jej dnes známe.

¹ Internet. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Internet>.

1.2. Právní definice pojmu internet

Je třeba zdůraznit, že právní pohled a vůbec právní uchopení internetu bylo zpočátku jeho vývoje značně opomíjeno a soustředěnost se upírala zejména na jeho technickou stránku. Až jeho masové komerční využití a postupná profesionalizace vyžadovaly patřičné právní hodnocení této problematiky.²

Pokud bychom tedy měli internet definovat z čistě právního hlediska, zjistíme, že to nebude zcela možné. Internet nepředstavuje žádnou ucelenou společnost či instituci, není osobou v právním slova smyslu³ a nemá tak právní subjektivitu. Z pohledu práva proto internet není jeho subjektem a nemůže tak nabývat či vykonávat vlastní práva, stejně tak jako mu nemohou být ukládány ani povinnosti.

Internet zároveň není ani věcí v právním slova smyslu a není tedy předmětem práva. Současný občanský zákoník za věc považuje *vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí*.⁴ Na základě výše uvedené definice můžeme konstatovat, že první definiční znak věci v právním slova smyslu by internet splňoval. U druhého definičního znaku je však situace komplikovanější. Jak plyne z judikatury⁵ a také z odborné literatury, *obecně je pro věc v právním smyslu typické, že si ji lze přivlastnit. V tom je vyjádřeno, že určitý předmět je věcí v právním smyslu, je-li ovladatelný*.⁶ Z právního hlediska je tak pro internet typická jeho neuchopitelnost jako celku.

1.3. Právní regulace internetu a její specifika

V počátcích vzniku internetu jeho právní regulace prakticky neexistovala a internet si zachovával otevřený charakter. Kyberprostor představoval svobodu bez anarchie, kontrolu

² ČERNÝ, Miroslav. INTERNET – elektronický ekvivalent divokého západu? In: *Epravo.cz* [online]. 2002 [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/clanky-a-komentare/internet-elektronicky-ekvivalent-divokeho-zapadu-16800.html>.

³ Viz § 17 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také „OZ“).

⁴ Viz § 489 OZ.

⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. prosince 2010, sp. zn. 28 Cdo 537/2010 „*Aby bylo možno považovat určitý objekt za věc v právním smyslu, musí se předně jednat o ovladatelný hmotný předmět (res corporalis). Nesmí zde však chybět ani další významný element, kterým je objektivní užitečnost takového předmětu a jeho schopnost určitým způsobem uspokojovat lidské potřeby.*“

⁶ DAVID, Ondřej, KINDL, Tomáš. § 489 [Definice věci]. In: Jiří Švestka, Jan Dvořák, Josef Fiala a kolektiv. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I (obecná část)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-441-5.

bez státního dohledu a konsenzus bez jeho prosazování silou.⁷ Manifestem se stala slova profesora Davida Clarka, který v roce 1992 ve své prezentaci uvedl „*We reject: kings, presidents, and voting. We believe in: rough consensus and running code.*“⁸ Stále aktuální je také text Deklarace nezávislosti Kyberprostoru z roku 1996, který představoval reakci na přijetí amerického zákona *Communications Decency Act*, jehož předmětem byla mj. odpovědnost poskytovatelů připojení k internetu.⁹

I dnes je internet vnímán jako prostředí svobody a svobodné výměny názorů a informací. Je však zřejmé, že s jeho vývojem a s vývojem technologií postupně vyvstávaly také otázky týkající se nejen jeho fungování a technických aspektů, avšak s jeho postupným nadnárodním, resp. globálním dosahem také otázky související s jeho regulací. Opačný přístup v podobě deregulace internetu se tak již nezdá být zcela vhodný pro éru, ve které internet přenáší informace

a komunikace důležité pro náš společenský a hospodářský blahobyť.^{10 11}

Co se samotné regulace týká, nenalezneme žádnou globální právní úpravu, která by prostředí internetu zastřešovala. To však neznamená, že by zde nebyly alespoň pokusy o její vytvoření. V roce 2012 se v Dubaji konala Světová konference o mezinárodních telekomunikacích (WCIT), na které mělo dojít k revizi mezinárodních telekomunikačních předpisů z roku 1988.¹² Součástí debat byla také ustanovení týkající se internetu, resp. jeho regulace. Zejména východní státy v čele s Ruskem a Čínou prosazovaly odklon od liberálního pojetí internetu a požadovaly zavedení státního dozoru, což bylo nepřijatelné pro Spojené státy americké, Velkou Británii a další státy včetně České republiky. Ty proto odmítly podepsat revidovaný

⁷ LESSIG, Lawrence. *Code: version 2.0*. New York: Basic Books, 2006, s. 2. ISBN 978-0-465-03914-2. Dostupné také z: <http://codev2.cc/download+remix/Lessig-Codev2.pdf>.

⁸ CLARK, David D. *A Cloudy Crystal Ball -- Visions of the Future*. M.I.T. Laboratory for Computer Science. IETF, 1992. Dostupné také z: https://groups.csail.mit.edu/ana/People/DDC/future_ietf_92.pdf

⁹ „*Vlády Průmyslového světa, vy znavení obři z masa a oceli, přicházím z Kyberprostoru, nového domova Mysli. Jménem budoucnosti vás žádám, abyste nás vy, lidé minulosti, nechali na pokoji. Nejste mezi námi vítáni. Vaše svrchovanost nesahá do míst, kde se scházíme.*“ BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace* [online]. Davos, Switzerland, 1996 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <https://www.eff.org/cyberspace-independence>.

¹⁰ WEISER, J. Philip. *The Future of Internet Regulation*, 43 U.C. Davis L. Rev. 2009, s. 531.

¹¹ Důležitým milníkem se stal 1. říjen 2016, kdy pod ICANN, neziskovou organizaci spravující IP adresy a doménová jména, přešla IANA, organizace přidělující IP adresy a spravující kořenové zóny DNS. Ta byla až k tomuto datu pod odhledem amerického ministerstva obchodu.

¹² V těchto předpisech pojem „*internet*“ nefiguroval, viz International Telecommunication Union. *International Telecommunication Regulations: Final acts of the world administrative telegraph and telephone conference Melbourne, 1988 (WATTC-88)*. Geneva, 1989. ISBN 92-61-03921-9. Dostupné také z: https://www.itu.int/osg/csd/wtpf/wtpf2009/documents/ITU_ITRs_88.pdf.

Mezinárodní telekomunikační řád a podpořily stávající podobu internetu jakožto státně neregulovaného prostředí.¹³

Ačkoliv současné postoje zejména západních států podporují deregulaci internetu jako takového, nelze pominout fakt, že internet představuje prostor pro interakci jednotlivých subjektů práva, jejichž jednání bylo (a je) s jeho postupným vývojem schopno vyvolávat právní účinky (např. šíření nepravdivých informací, zpřístupňování obsahu). Je zjevné, že takové prostředí nelze ponechat zcela bez jakékoli regulace, neboť závažným důsledkem by mohlo být mj. i obtížné domáhání se nápravy v rámci sporného řešení věci. Zcela se však ztotožňuji s názorem, že vysoce represivní přístup státu může zničit i většinu dobrých vlastností kyberprostoru.¹⁴

Často je možné spatřit také názory, které vidí řešení v mezinárodní právní úpravě inspirované regulací Antarktidy, moří a vesmíru.¹⁵ Doposud však žádná podobná právní úprava neexistuje a internet je proto regulován zejména prostřednictvím regulace chování jeho uživatelů.¹⁶

Vzhledem k tomu, že internet s postupným vývojem technologií nabízí stále více možností jeho využití, je zřejmé, že ani případná regulace nemůže zcela pokrýt veškeré možné aktivity v tomto prostředí. Kdo je však, v případě, že zde není žádný vlastník, oprávněn tuto regulaci provést? A v jakém rozsahu?¹⁷

Proto, aby byla právní regulace efektivní a účinná, musí zákonodárce respektovat určitá specifika internetu. Jedním z nich je již výše zmíněný fakt, že internet není věcí, tj. není ani předmětem ničícího vlastnictví. Sestává sice z jednotlivých počítačových sítí, které jsou jednotlivě vlastněny konkrétními vlastníky, avšak jako celek nikým vlastněn není. Zároveň

¹³ Viz například postoj Evropské unie požadující zachování otevřenosti internetu a síťové neutrality. C 419/101, Usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. listopadu 2012 o nadcházející Světové konferenci o mezinárodních telekomunikacích (WCIT–2012) v rámci Mezinárodní telekomunikační unie a o případném rozšíření oblasti působnosti mezinárodních telekomunikačních předpisů (2012/2881(RSP)), [online]. 2015 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52012IP0451>.

¹⁴ HERCZEG, Jiří, GRÍVNA, Tomáš. *Právo na přístup k Internetu, blokáce stránek a digitální gilotina*. Trestněprávní revue. 2010, č. 5, s. 141-146.

¹⁵ GILLESPIE, Alisdair A. *Cybercrime: Key Issues and Debates*. New York: Routledge, 2016, 25 s. ISBN 978-0-415-71220-0.

¹⁶ MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: Hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. Praha: CZ.NIC, 2013, s. 25. ISBN 978-80-904248-7-6.

¹⁷ JOHNSON & POST. *Law and Borders*, 48 STAN. L. REV. 1367, 1393 (1996) ("A U.S. government representative has stated that, since the government paid for the initial development and administration of the domain name system, it 'owns' the right to control policy decisions regarding the creation and use of such names.")

nemá ani řídicí ústředí, které by toto prostředí koordinovalo. Naopak, díky jeho síťové struktuře je patrné, že pro přenos informací jsou důležití zprostředkovatelé (např. poskytovatelé připojení). V této souvislosti vyvstávají zejména otázky týkající se odpovědnosti za právní jednání v prostředí internetu.

Internet je zároveň prostorem transnacionálním, v němž princip teritoriality ztrácí na svém smyslu. Otázky týkající se právní úpravy tohoto prostředí pak často vyvstávají v souvislosti s problematikou určení rozhodného práva.¹⁸ Jeden z možných přístupů byl nastíněn v kontroverzním rozhodnutí francouzských soudů ve věci *LICRA v. Yahoo!, Inc.*, kdy došlo k uložení povinnosti americké společnosti francouzským soudem. Předmětem sporu byla online aukce, v níž byly nabízeny nacistické memoriability, což je ve Francii považováno za trestný čin, zatímco v USA nikoli. Ačkoli v tomto případě došlo k porušení francouzských zákonů, užití požadovaného geolokačního filtračního systému uživatelů by zamezilo přístup na předmětnou webovou stránku také občanům USA. To by však bylo v rozporu s Prvním dodatkem Americké ústavy a v ní deklarovanou svobodou projevu, díky čemuž se stal daný příkaz nevymahatelným.¹⁹ Na daném případě je možné pozorovat, že i pouhá pasivní dostupnost webové stránky umožňuje soudu nalézt svou pravomoc projednávat daný spor a rozhodnout o použití národního práva tohoto soudu.²⁰

Důležitá je také otázka času. Čas v tomto prostředí má jiný charakter než čas obvyklý, a to zejména vzhledem k faktickému zrušení časových pásem. Díky rychlosti dopravované informace internetem, která se blíží rychlosti světla, je čas na internetu prakticky jednotný.²¹

22

¹⁸ Někteří autoři zastávají názor, že aplikace rozhodného práva by se měla řídit podle místa umístění serveru. Tato teorie přirovnává internet ke knihovně jakožto k pasivnímu nástroji, který musí být uživateli přístupný. Daný uživatel tak může po návštěvě knihovny disponovat informacemi, které jsou v dané zemi nezávadné, avšak v jeho rodné zemi mohou být považovány za nezákonné. Knihovna by však neměla být předmětem trestu. Viz JAGLOM, Andre R. *Liability On-Line: Choice of Law and Jurisdiction on the Internet, or Who's In Charge Here?* [online], s. 10 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.thsh.com/documents/liabilityon-line.pdf>.

¹⁹ GREENBERG, Marc H. *A Return to Lilliput: the LICRA v. Yahoo! Case and the Regulation of Online Content in the World Market*. Berkeley Technology Law Journal Vol. 18 [online]. 2003, s. 1193 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://digitalcommons.law.ggu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1430&context=pubs>.

²⁰ LOEBL, Zbyněk. Rozhodné právo a soudní pravomoc u obchodních transakcí prostřednictvím Internetu, I. In: *Epravo.cz* [online]. 2003 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodne-pravo-a-soudni-pravomoc-u-obchodnich-transakci-prostrednictvim-internetu-i-20678.html>.

²¹ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§. 2.* aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2001, 21 s. ISBN 80-247-0058-1.

²² Švýcarská společnost Swatch v roce 1998 představila nové pojetí internetového času (tzv. *internet time*), které zcela postrádá časová pásma. Čas není měřen v minutách a hodinách, nýbrž v *beatech*, přičemž jeden den sestává z jednoho tisíce beatů. Smyslem tohoto nového pojetí času bylo zjednodušit komunikaci lidí z různých časových zón, kteří tak nemusí složitě počítat s časovými rozdíly.

Jak z výše uvedeného vyplývá, internet představuje celosvětově přístupné prostředí, které je takřka bez zeměpisných i politických hranic a jednotlivé subjekty mají stejně neomezený počet možností, jak toto prostředí využít. To s sebou samozřejmě nese jak výhody, tak určitá rizika. K dispozici se nám dostalo prostředí, díky kterému máme téměř neomezený přístup k informacím z celého světa a jak je z historie patrné, síla spočívala v rukou těch informovaných.²³ Množství a rychlost šířených informací je však enormně vysoká. Avšak zatímco dnešní technologie je schopna zajistit přenos dané informace, nemůže ovlivnit její povahu ani případný dopad. Zde tak vzniká obrovský prostor, ve kterém může dojít ke kolizi (nejen) autorských práv se základními právy a svobodami.

1.4. Internet a základní práva a svobody

Základními prameny, které obsahují katalogový výčet základních práv a svobod, jsou Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“)²⁴ a Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie byla v roce 2001 přijata a v polovině roku 2002 vstoupila v účinnost tzv. euronovela Ústavy („euronovela“),²⁵ která významně modifikovala vztah mezinárodního a vnitrostátního práva, jelikož výrazně posílila jeho monistické pojetí a zakotvila institut aplikační přednosti mezinárodních smluv před zákony.²⁶ Vody právních diskuzí však nedlouho poté rozvířil kontroverzní náleží Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 36/01,²⁷ v němž Ústavní soud ČR, dle kterého nelze omezit již dosaženou procedurální úroveň ochrany základních práv a svobod, rozšířil doposud taxativní výčet ústavního pořádku, když uvedl, že: *„rozsah pojmu ústavního pořádku nelze vyložit toliko s ohledem na ustanovení § 112 odst. 1 Ústavy, nýbrž i vzhledem k ustanovení čl. 1 odst. 2 Ústavy a do jeho rámce zahrnout i ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách.“*

²³ HALPIN, E. [„Introduction“] in Hick, S., Halpin, E., Hoskins, E. (Eds.) *Human Rights and the Internet*. Springer, 2016, s. 10. ISBN 978-0-333-97770-5.

²⁴ Usnesení č. 2/1993 Sb. předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

²⁵ Ústavní zákon ze dne 18. října 2001, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Viz zejména čl. 1 odst. 2 a čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

²⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 25. června 2002, sp. zn. 36/01.

Tento nálezn byl následně podroben poměrně široké kritice.²⁸ Podle docenta Davida Kosaře by díky němu mohla paralelní existence Listiny a Úmluvy, v případě (byť mírné) odlišnosti v míře ochrany jednotlivých základních práv a svobod, přinášet spoustu interpretačních otázek.²⁹

1.4.1. Svoboda projevu

Práva a svobody v České republice jsou vyjádřeny v několika ústavních předpisech. Katalog těchto práv obsahuje především Listina, která je nejen součástí ústavního pořádku, ale také ústavním zákonem.³⁰ Ve vztahu k internetovému prostředí hraje z těchto práv a svobod významnou roli především svoboda projevu a právo na informace.

Svobodu projevu v českém právním řádu zakotvuje čl. 17 Listiny, přičemž v témže článku je zároveň zakotveno právo na svobodné vyhledávání, přijímání a rozšiřování idejí a informací bez ohledu na hranice státu. Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou navíc povinny poskytovat informace o své činnosti. Ve čtvrtém odstavci nalezneme tzv. limitační klauzuli, která stanovuje kritéria pro omezení svobody projevu a na jejímž základě je tuto svobodu možné omezit pouze zákonem, a to pouze v případech, kdy jde o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

Obdobnou úpravu nalezneme také v Úmluvě, konkrétně v čl. 10 odst. 2, který však oproti Listině rozšiřuje výčet legitimních cílů k omezení svobody projevu.

Z výše uvedeného tedy plyne, že se nejedná o právo absolutní, nýbrž relativní (kvalifikované), a proto je možné jej v případech předvídaných Listinou, resp. Úmluvou omezit. Takové omezení však musí splňovat kritéria tzv. pětistupňového testu, který ve svých rozhodnutích

²⁸ Srov. FILIP, Jan. Nález č. 403/2002 Sb. jako rukavice hozená ústavodárci Ústavním soudem. In: *Soudní rozhledy* 11/2002 [online]. 2002 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1422/jaro2008/CM213Z/Nalez_403.2filip.pdf.

²⁹ Viz např. KOSAŘ, David. Když Úmluva omezuje víc než Listina: čl. 10 odst. 2 EÚLP versus čl. 17 odst. 4 LZPS. In: *Jiné právo* [online]. 2010 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/10/kdyz-umluva-omezuje-vic-nez-listina-cl.html>.

³⁰ Kapitola XIV. Práva, svobody a povinnosti. PAVLÍČEK, Václav a kolektiv. In: *Ústavní právo a státověda*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 475. ISBN 9788075020840.

aplikuje zejména Evropský soud pro lidská práva, ale také Ústavní soud ČR.³¹ Na základě tohoto testu je určeno, zda (i) předmětný zásah spadá pod namítaný čl. Úmluvy, (ii) došlo k zásahu do namítaného práva, (iii) byl zásah v souladu se zákonem, (iv) tento zásah sledoval legitimní cíl, (v) byl tento zásah nezbytný.³²

Podle ustálené judikatury ESLP svoboda projevu představuje jeden z nejdůležitějších základů demokratické společnosti a jednu z hlavních podmínek jejího pokroku a rozvoje každého jednotlivce.³³ ESLP dále chápe *ratione materie* tohoto ustanovení poměrně široce, když pod jeho ochranu zařazuje i komunikaci online, a to i pro komerční účely. Pod zkoumaný článek tak patří poměrně široká plejáda aktivit, mj. i zveřejnění fotografií.³⁴ Právě problematice zveřejnění fotografií a s tím souvisejícím zásahem do autorských práv se věnoval ESLP v nedávném rozhodnutí ve věci *Ashby Donald and others v. France*, viz níže.

1.4.2. Judikatura ESLP a ESDU

České soudy se ve své praxi doposud střetem autorského práva se svobodou projevu příliš nezabývaly. Níže proto uvádím příklady zejména z evropské judikatury zastoupené rozhodnutími Evropského soudu pro lidská práva (dále také „ESLP“) a Evropským soudním dvorem Evropské unie (dále také „SDEU“).

1.4.2.1. Ashby Donald and others v. France

Důležité rozhodnutí týkající se hledání rovnováhy mezi právem autorským a právem na svobodu projevu vydal ESLP ve věci *Ashby Donald and others v. France*.³⁵ Jedná se vůbec o první rozhodnutí ESLP, v němž se tento soud zabýval vyvažováním dvou základních práv chráněných Úmluvou, resp. Protokolem č. 1 k Úmluvě.³⁶

³¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 27. ledna 2015, sp. zn. Pl. ÚS 19/14.

³² Viz např. KOSAŘ, David, BOBEK, Michal. Kapitola IV [Omezení práv a svobod zaručených v Úmluvě]. In: KMEC, Jiří, KOSAŘ, David, KRATOCHVÍL, Jan, BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech*. 1.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 99 - 116. ISBN 978-80-7400-365-3.

³³ Např. Rozsudek ESLP ze dne 25. listopadu 1999, *Nilsen a Johnsen proti Norsku*, sp. zn. 23118/93. Rozsudek ESLP ze dne 6. října 2009, *Kuliš a Rózycki proti Polsku*, sp. zn. 27209/06.

³⁴ MYŠKA, Matěj. *Ashby Donald v pirátské zátoce: svoboda projevu a vymáhání autorského práva v aktuální judikatuře ESLP*. In: *Revue pro právo a technologie*. [Online]. 2016, č. 8, s. s. 37-41. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5005>.

³⁵ Rozsudek ESLP ze dne 10. ledna 2013, *Ashby Donald and others v France*, věc 36769/08.

³⁶ MYŠKA, Matěj. *Ashby Donald v pirátské zátoce: svoboda projevu a vymáhání autorského práva v aktuální judikatuře ESLP*. In: *Revue pro právo a technologie*. [Online]. 2016, č. 8, s. s. 37-41. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5005>.

Stěžovatelé, pan Ashby Donald, Madeira Moraes a pan Claisse, jsou módními fotografy, kteří byli pařížským odvolacím soudem uznáni vinnými za padělání dle francouzského zákona o duševním vlastnictví. Toho se měli dopustit tím, že na jedné z módních přehlídek pořídili fotografie jednotlivých modelů a ty následně šířili a uveřejnili online, aniž by uzavřeli klauzuli exkluzivity. Tato klauzule představuje jedno ze specifíků systému zavedeném Francouzskou módní federací, na který stěžovatelé upozornili.

Tento systém umožňuje kontrolovat pořizování fotografií během přehlídek včetně jejich šíření. K reprodukci takových fotografií mají autorizaci pouze média, která přistoupí na podmínky spolupráce, ty mj. obsahují limit sedmi nafocených modelů od jedné značky a vyloučení jakéhokoli komerčního využití obrazových záznamů. Vybraná média se dále musí zavázat k tomu, že uvedou jména osob, pro které žádají akreditaci umožňující účast na přehlídkách a pořizování záběrů. Celý systém však předpokládá, že média nechají akreditovat pouze ty fotografy, s nimiž mají uzavřenu klauzuli exkluzivity. Dle stěžovatelů se však postupem času tento systém zmírnil a fotografové dnes nejsou nuceni tuto doložku vždy uzavírat.

Zatímco prvoinstanční soud stěžovatele zprostil obžaloby, když konstatoval, že nepodepsali žádnou doložku exkluzivity, dle pařížského odvolacího soudu se stěžovatelé dopustili šíření a převádění autorského díla bez ohledu na práva autora. V rámci odvolacího řízení soud poukázal na to, že módní domy jsou nositeli autorského práva k návrhům a přehlídkám, které, pokud se vyznačují prvkem originality, požívají jakožto autorská díla ochrany práva duševního vlastnictví. Z tohoto důvodu jsou módní domy oprávněny umožnit či naopak odepřít možnost reprodukce a šíření svých děl. Kasační soud dovolání stěžovatelů odmítl a rozsudek potvrdil, stěžovatelé se proto obrátili na ESLP.

V řízení před ESLP stěžovatelé mj. uvedli, že fotografie pořizené na módní přehlídce jsou informacemi a jejich šíření na internetu představuje výkon svobody projevu, a to i v případech komerčního užití. Dále se ztotožňují s tím, že k zásahu do jejich práva došlo na základě zákona a zároveň sledoval legitimní cíl, tj. ochranu třetích osob, avšak dle stěžovatelů šlo o zásah nepřiměřený. V rámci své argumentace dále uvedli, že šířením těchto fotografií, resp. informací informovali veřejnost o módních trendech, což byl také důvod, proč byli na přehlídku pozváni, tj. aby vytvořili fotografie, které budou dále šířeny v médiích.

ESLP v tomto rozsudku potvrdil, že svoboda projevu zaručená čl. 10 dopadá na komunikaci, ke které dochází prostřednictvím internetu a zároveň se vztahuje také na publikaci fotografií. Soud dále konstatoval, že zásah, ke kterému došlo, byl předvídan zákonem a zároveň sledoval

legitimní cíl, tj. ochranu práv návrhářů z módních domů. Zbývalo tak určit poslední kategorii z pětistupňového testu, a to, zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti.

Soud se nejdříve přiklonil k názoru, že šíření fotografií mělo zejména obchodní charakter a nelze tedy dovodit, že by stěžovatelé přispívali do debaty veřejného zájmu. Následně zdůraznil, že stát má v případě hledání rovnováhy mezi právy a svobodami chráněnými Úmluvou obzvláště širokou posuzovací volnost a pokud upřednostnil ochranu autorských práv před svobodou projevu, tuto volnost nepřekročil.

Rozsudek v případě *Ashby Donald* je průlomový zejména v tom, že v něm ESLP poprvé konstatuje, že odsouzení za neoprávněné sdělování díla veřejnosti může být chápáno jako zásah do čl. 10 Úmluvy. To přináší do vymáhání autorských práv korektiv v podobě lidskoprávní perspektivy.³⁷

1.4.2.2. Scarlet v. SABAM

Otázkou ochrany práv duševního vlastnictví ve vztahu k zásahu do práva na svobodné podnikání se SDEU zabýval zejména v případech *Scarlet v. SABAM* a *SABAM v. Netlog*. Soudní dvůr v rozhodnutí ze dne 24. listopadu 2011 judikoval, že vnitrostátní soudy členských států EU nemohou poskytovatelům internetového připojení uložit povinnost spočívající v zavedení systému filtrování elektronických sdělení za účelem zamezení výměny souborů porušujících autorská práva. SDEU dospěl k názoru, že takový příkaz by vedl k závažnému zásahu do svobody podnikání dotyčného poskytovatele služeb a zároveň k zásahu do práva na ochranu osobních údajů zákazníků těchto poskytovatelů včetně jejich svobody přijímat a rozšiřovat informace.³⁸ Předmětem tohoto řízení byl spor mezi poskytovatelem internetového připojení, společností *Scarlet Extended SA* (dále také „*Scarlet*“) a správcovskou společností zastupující autory, skladatele a vydavatele hudebních děl, společností *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL* (dále také „*SABAM*“). Společnost *SABAM* v průběhu roku 2004 dospěla k závěru, že uživatelé internetu, kteří využívali služeb společnosti *Scarlet*, po internetu bez povolení a bez úhrady poplatků přenášeli díla obsažená v jejím katalogu, a to pomocí peer to peer sítí, tedy transparentního prostředku pro sdílení obsahu, který je nezávislý, decentralizovaný

³⁷ Ibid.

³⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 24. listopadu 2011, *Scarlet Extended SA v. SABAM*, věc C-70/10.

a vybavený pokročilou funkcí vyhledávání a stahování. Společnost SABAM se proto domáhala (a v rámci národního řízení se také domohla) toho, aby společnost Scarlet svým zákazníkům znemožnila či zablokovala jakoukoli formu odesílání nebo přijímání souborů obsahujících hudební dílo prostřednictvím peer to peer sítí bez souhlasu oprávněných osob. Po odvolání společnosti Scarlet SDEU konstatoval, že příkaz, aby dotyčný poskytovatel internetového připojení („ISP“ z anglického *internet service provider*) zavedl systém filtrování by tomuto poskytovateli ukládal povinnost aktivního dohledu nad všemi údaji každého z jeho zákazníků za účelem předcházení jakémukoliv budoucímu porušování práv duševního vlastnictví. Takovým příkazem by však uvedenému ISP byla uložena povinnost obecného dohledu, který je zakázán článkem 15 odst. 1 směrnice 2000/31, o elektronickém obchodu.

Kromě výše uvedeného SDEU uvedl, že ochrana práv duševního vlastnictví zakotvená v Listině základních práv Evropské unie není nedotknutelná, tedy absolutně chráněná, naopak dle soudu mají soudy povinnost zajistit spravedlivou rovnováhu mezi ochranou tohoto práva a ochranou základních práv osob, které jsou takovými opatřeními dotčeny.

1.4.2.3. SABAM v. Netlog

Takřka paralelně před SDEU probíhal spor mezi SABAM a poskytovatelem hostingových služeb, společností Netlog provozující platformu sociální sítě dostupné na internetu (podobné např. Facebooku).³⁹ Uživatelé této sociální sítě mohli na svých profilech mj. uveřejňovat videoklipy. SABAM ovšem měla za to, že sociální síť společnosti Netlog svým uživatelům poskytuje nejen možnost užití hudebních a audiovizuálních děl z repertoáru SABAM, ale také jejich zpřístupnění veřejnosti, a to takovým způsobem, že další uživatelé uvedené sítě k nim mohou mít přístup, aniž k tomu společnost SABAM udělila svolení, a aniž společnost Netlog z tohoto důvodu odvedla jakýkoli poplatek. SABAM proto požadovala jak zaplacení poplatku za užívání chráněných autorských děl, tak také ukončení zpřístupňování hudebních a audiovizuálních děl veřejnosti, pokud k němu nebyl udělen souhlas, tj. zavedení systému filtrování. Obdobně jako v předchozím případě, SDEU rozhodl, že by takový soudní příkaz poskytovateli hostingových služeb ukládal povinnost aktivního dohledu nad takřka veškerými údaji všech uživatelů jeho služeb za účelem předcházení jakémukoliv budoucímu porušování práv duševního vlastnictví. Tím by byl porušen čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31, který výše

³⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. února 2012, SABAM v. Netlog NV, věc C-360/10.

uvedené zakazuje. Stejně jako ve sporu *Scarlet v. SABAM*, SDEU upozornil také na ochranu svobody podnikání a nutnost zajištění spravedlivé rovnováhy mezi ochranou autorského práva a ochranou základních práv (v tomto případě svoboda podnikání, právo na ochranu osobních údajů a svoboda přijímat a rozšiřovat informace).

2. Autorské právo

2.1. Historický vývoj autorského práva v systému common law a v kontinentální Evropě

Počátky úpravy autorského práva jsou spojovány s vynálezem knihtisku datovaného k polovině 15. století,⁴⁰ a to především ve spojitosti s Velkou Británií příslušející k systému common law. Zde se panovník snažil prosadit svou moc nad tímto nástrojem zejména z důvodů politických a ekonomických, jelikož měl zájem nejen na zamezení podrývání jeho autority, ale také na podílu ze zisku z literárních děl.⁴¹ Na českém území, spadajícím pod kontinentální pojetí práva autorského společně s Německem, Francií a dalšími státy, jeho historie spadá až do počátku 19. století.⁴²

Zatímco vývoj autorského práva v kontinentální Evropě souvisí s velkou francouzskou revolucí a následuje tak tradici „*droit d'auteur*“, systém common law je spjat s historií Velké Británie, v níž se jednalo o tzv. „*copyright*“.⁴³ Přístup v kontinentální Evropě byl primárně založen na ochraně autora, v níž byla jeho morální práva zcela zásadní. Toto pojetí vycházelo z přirozenoprávního pojetí práva,⁴⁴ které dalo také základ dualismu autorského práva ve vztahu k autoru samému, tzn. že rozlišujeme členění na substanci osobnostní a majetkovou.⁴⁵

Naopak tomu bylo v systému common law, v němž šlo o garanci práv čistě ekonomické povahy⁴⁶ a jehož základ je možné spatřit v utilitarismu.⁴⁷ Utilitaristické pojetí autorskoprávní

⁴⁰ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 1 [Předmět úpravy]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon (EVK)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2007, s. 4. ISBN 978-80-7179-608-4.

⁴¹ GOLDSTEIN, Paul. *International copyright: principles, law, and practice*. New York: Oxford University Press, 2001, s. 5. ISBN 9780195128857.

⁴² TŮMA, Pavel. Přehled práva duševního vlastnictví a jeho právní ochrany v České republice. *Právní rádce* [online]. 2004 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-14010730-prehled-prava-dusevniho-vlastnictvi-a-jeho-pravni-ochrany-v-ceske-republice>.

⁴³ GOMPEL, Stef van. *Formalities in copyright law: an analysis of their history, rationales and possible future*. Aspen Publishers, 2011, s. 54. ISBN 9789041134189.

⁴⁴ Major copyright law traditions. In: KATSAROVA, Ivana. *The challenges of copyright in the EU* [online]. European Parliamentary Research Service, 2015 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/564380/EPRS_BRI\(2015\)564380_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/564380/EPRS_BRI(2015)564380_EN.pdf)

⁴⁵ BELŠÁN, Eduard. *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického*. In: *Epravo.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>.

⁴⁶ D'AGOSTINO, Giuseppina. *Copyright, Contracts, Creators: New Media, New Rules*. Edward Elgar Publishing, 2010, s. 112. ISBN 1849805202.

ochrany v angloamerickém právním systému vycházelo zejména ze společenského vývoje a stále rostoucího významu obchodu s knihami, na kterém záleželo zejména nakladatelům, kteří často využívali svého monopolního postavení. V roce 1662 vydal britský parlament *Licensing of the Press Act*, který mj. stanovil podmínku registrace knih u organizace schválené vládou. Osoba, která knihu registrovala jako první, nabyla časově neomezené právní ochrany, přičemž touto osobou mohl být tiskař, vydavatel či sám autor. Tento akt byl zároveň nástrojem cenzury, jelikož panovníkovi, resp. vládou schválené organizaci, dával možnost rozhodnout o tom, která kniha do tisku půjde a která ne.⁴⁸ Jak ve své knize zmiňuje profesor Ivo Telec, ještě dříve, než byla zakotvena alespoň minimální ochrana autorů, byla postupně přijímána ochrana vydavatelů.⁴⁹ Postupem času však sílil společenský tlak mířený proti cenzuře a proti tomuto privilegii, který na počátku 18. století dosáhl svého vrcholu.

V důsledku výše zmíněných událostí byl v roce 1709 přijat *Statute of Anne* (účinný od roku 1710), který je považován za historicky první autorskoprávní zákon. Ten však, v rozporu s očekáváním vydavatelů, přinesl regulaci obchodu, jež měla právě vydavatelským monopolům učinit přítrž.⁵⁰ Tento zákon již chránil samotného autora, a to před nezákonným tiskem či reprodukcí jeho knih a poskytnul mu ochranu jeho práv k vydané knize či jinému tisku až po dobu 14 let.⁵¹ Podmínkou této ochrany zůstala registrace u příslušného úřadu.

Výrazným rozdílem mezi oběma systémy je výše nastíněné monistické pojetí autorského práva angloamerického systému, které nezná exaktně osobnostní substanci obsahu autorského práva, což kromě jiného umožňuje zcizení autorských práv k dílu jako celku.⁵² Na základě tohoto pojetí lze ve státech s právním systémem common law platně převést majetková práva autorská na jinou osobu, avšak dle platné právní úpravy autorského zákona České republiky

⁴⁷ KATSAROVA, Ivana. *The challenges of copyright in the EU* [online]. European Parliamentary Research Service, 2015 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/564380/EPRS_BRI\(2015\)564380_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/564380/EPRS_BRI(2015)564380_EN.pdf)

⁴⁸ NIPPS, Karen. *Cum privilegio: Licensing of the Press Act of 1662* [online]. Library Quarterly: Information, Community, Policy, vol. 84, no. 4, 2014, s. 494 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/17219056/677787.pdf?sequence=1>.

⁴⁹ TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, 1994, s. 72. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-0885-7.

⁵⁰ DEAZLEY, Ronan. *Rethinking Copyright History, Theory, Language*. Cheltenham: Edward Elgar Pub, 2006, s. 13. ISBN 18-472-0162-8.

⁵¹ NIPPS, Karen. *Cum privilegio: Licensing of the Press Act of 1662* [online]. Library Quarterly: Information, Community, Policy, vol. 84, no. 4, 2014, s. 500 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/17219056/677787.pdf?sequence=1>.

⁵² DEAZLEY, Ronan. *Rethinking Copyright History, Theory, Language*. Cheltenham: Edward Elgar Pub, 2006, s. 13. ISBN 18-472-0162-8.

(i většiny autorských zákonů kontinentální Evropy) jsou majetková autorská práva nepřevoditelná.⁵³

V otázce ochrany autorského díla vychází kontinentální autorské právo z teorie, že autorské dílo požívá této ochrany již okamžikem jeho vytvoření, tj. okamžikem kdy je vyjádřeno ve smyslu vnímatelné podobě, přičemž ochrana vzniká ex lege. Není tedy zapotřebí jakékoli registrace.

Jedním z nejmarkantnějších rozdílů mezi těmito systémy je skutečnost, že v rámci systému common law může být autorem i osoba právnická.⁵⁴ V souvislosti právě s právními osobami, resp. velkými korporacemi, stojí za zmínku (retroaktivní) prodlužování trvání ochrany jejich autorského práva v USA. K tomu naposled došlo v roce 1998 díky *Sonny Bono Copyright Term Extension Act of 1998*, jenž je přisuzován lobby Walta Disneyho.⁵⁵

2.1.1. Vývoj mezinárodní úpravy

Ačkoliv bylo autorské právo zpočátku upravováno pouze na úrovni jednotlivých států, byl to zejména rozvoj mezinárodního obchodu v 19. století, který zapříčinil také rozvoj pirátství. To následně vedlo jednotlivé státy k regionální i mezinárodní spolupráci, jejímž předmětem byla ochrana autorských práv, resp. práv duševního vlastnictví. Zpočátku uzavírané bilaterální smlouvy fungující na principu reciprocity⁵⁶ postupně nahrazovaly smlouvy multilaterální, díky kterým platila jednotná úprava pro větší počet zemí.

Kromě spolupráce realizované skrz uzavírání mezinárodních smluv, docházelo také ke vzniku mezinárodních organizací, jejichž předmětem byla ochrana práv duševního vlastnictví. V roce 1967 tak při OSN vzniká Světová organizace duševního vlastnictví (dále „WIPO“) a později,

⁵³ BERAN, Vojtěch. *Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice*. In: Epravo.cz [online]. 2016 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-neprevoditelnosti-majetkovych-autorskych-prav-v-ceske-republice-100478.html>.

⁵⁴ BELŠÁN, Eduard. Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického. In: Epravo.cz [online]. 2013 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>.

⁵⁵ SCHLACKMAN, Steve. *How Mickey Mouse Keeps Changing Copyright Law* [online]. 2014 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://artlawjournal.com/mickey-mouse-keeps-changing-copyright-law/>.

⁵⁶ GOLDSTEIN, Paul. *International copyright: principles, law, and practice*. New York: Oxford University Press, 2001, s. 16. ISBN 9780195128857.

v roce 1995, vzniká Světová obchodní organizace (dále „WTO“), s níž souvisí níže zmíněná Dohoda TRIPS.

I. Bernská úmluva

Základní kámen mezinárodní úpravy autorských práv představuje Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, která nabyla účinnosti dne 5. prosince 1887 a jejíž původní text obsahoval pouhých deset článků. Prvními signatáři Bernské úmluvy byly Německo, Belgie, Španělsko, Francie, Velká Británie, Haiti, Itálie, Libérie, Švýcarsko a Tunisko.⁵⁷ Ačkoliv by se mohlo zdát, že dosah Bernské úmluvy byl geograficky relativně omezený, je na místě vzít v potaz koloniální území signatářských států.⁵⁸

Od roku 1886 byla Bernská úmluva několikrát revidována, přičemž Československo přistoupilo až k tzv. pařížské revizi z roku 1971 s platností ke dni 11. dubna 1980.⁵⁹ Dle informací WIPO, jež byla pověřena její správou, je k dnešnímu dni evidováno již 174 signatářských států.⁶⁰

Význam Bernské úmluvy spočívá zejména v neformální ochraně autorského práva, která vzniká automaticky a není podmíněna formální registrací či jiným formálním úkonem. Dalším důležitým principem je také garance jednotné ochrany v oblasti autorských práv, a to bez ohledu na státní příslušnost autora (tzv. doložka národního zacházení).

II. Všeobecná úmluva o autorském právu

Všeobecná úmluva o autorském právu sjednaná v Ženevě dne 6. září 1952, k níž Československá republika přistoupila v roce 1959 s účinností k 6. lednu 1960,⁶¹ měla přispět

⁵⁷ GOLDSTEIN, Paul. *International copyright: principles, law, and practice*. New York: Oxford University Press, 2001, s. 19. ISBN 9780195128857.

⁵⁸ RICKETSON, Samuel. The Birth of the Berne Union, 11 COLUM.-VLA J.L. & ARTS 9 (1986): *The Berne Convention for the protection of literary and artistic works* [online]. [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: <http://www.peteryu.com/intip/class2.pdf>.

⁵⁹ Vyhláška č. 133/1980 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1889, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971.

⁶⁰ WIPO-Administered Treaties: Contracting Parties > Berne Convention. World Intellectual Property Organization [online]. [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15.

⁶¹ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 2/1960 Sb., o Všeobecné úmluvě o autorském právu.

k překonání výše popsaného rozdílného pojetí autorskoprávní ochrany v kontinentální Evropě a v angloamerickém systému založeném na formálním přístupu. Všeobecná úmluva o autorském právu svým obsahem prakticky vychází z Bernské úmluvy, avšak její přínos je spatřován zejména v úpravě copyrightové doložky, typické pro angloamerický systém autorského práva. V zemích kontinentální Evropy, včetně České republiky, má z povahy věci pouze informační charakter.

Význam Všeobecné úmluvy o autorském právu je dnes pro Českou republiku spíše okrajový, jelikož se vztahuje k zemím, které nepřistoupily k Bernské úmluvě.

III. Římská úmluva

Práva příbuzná k autorským právům upravuje Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových snímků a rozhlasových organizací ze dne 26. října 1961 neboli Římská úmluva, která se stala součástí Československého právního řádu v roce 1964.⁶²

IV. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále „Dohoda TRIPS“)

Významnou úlohu na mezinárodním poli autorskoprávní ochrany sehrála WTO sdružující 164 zemí světa, a to přesto, že tato oblast nespadá pod její primární zaměření, kterým je fungování mezinárodního obchodu.

Stimulem pro přijetí Dohody TRIPS byla zejména americká lobby, která zdůrazňovala nejen ekonomický potenciál autorských práv, ale především jejich význam ve vztahu k mezinárodnímu obchodu. Právě s jeho rozvojem se rozšířilo pirátství využívající rozvoj nových technologií, které představovalo značné ekonomické ztráty převážně na straně výrobců. Významnou roli sehrála také stále narůstající konkurence ve zpracovatelském průmyslu rozvojových zemí.⁶³

⁶² Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 192/1964 Sb., o Mezinárodní úmluvě o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací.

⁶³ CORREA, Carlos María. a Abdulqawi. YUSUF. *Intellectual property and international trade: the TRIPS agreement*. 2nd ed. Alphen aan den Rijn, Netherlands: Kluwer Law International, c2008, s. 4. ISBN 9789041124296.

Obsah Dohody TRIPS byl sjednán na Uruguayském kole v roce 1994 a její přijetí bylo podmínkou vzniku členství v WTO. Ke dni 1. ledna 1995 tak nejen vznikla WTO, jejímž členem se stala mj. i Česká republika, ale účinnosti nabyla také Dohoda TRIPS.⁶⁴

Jedním z hlavních principů Dohody TRIPS je princip národního zacházení, který souvisí se zákazem diskriminace a dle něhož každý členský stát poskytne občanům ostatních členských států zacházení neméně příznivé, než jaké poskytuje svým vlastním občanům.⁶⁵ S tím souvisí také princip zacházení podle nejvyšších výhod, na jehož základě bude jakákoli výhoda, přednost, výsada nebo osvobození přiznaná členským státem občanům kterékoli jiné země, přiznána ihned a bezpodmínečně občanům všech ostatních členských států.⁶⁶

Kromě ekonomických důvodů vedoucích k jejímu přijetí se Dohoda TRIPS od zbylých mezinárodních dohod významně odlišuje mechanismem k vymáhání práv z duševního vlastnictví, který upravuje jako vůbec první mezinárodní dokument.

V. Internetové smlouvy WIPO

Technologický pokrok související s rozvojem digitálních médií a internetu s sebou však přinesl potřebu úpravy reflektující tento vývoj. Nově docházelo k digitalizaci hudby, literatury, obrazů a jiných autorských děl, která se tak stala celosvětově dostupnými, což s sebou přinášelo mnohem větší možnosti neoprávněného užití. To bylo také důvodem pro přijetí dvou tzv. internetových smluv WIPO, kterými jsou Smlouva WIPO o právu autorském a Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech. Internetové smlouvy byly přijaty v roce 1996, přičemž pro Českou republiku se staly závaznými v roce 2002.^{67 68}

Přínosem první z těchto smluv bylo zejména přijetí úpravy vztahující se k užití díla prostřednictvím internetu a zakotvení ochrany počítačových programů.^{69 70} Druhá výše

⁶⁴ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO).

⁶⁵ Viz čl. 3 Dohody TRIPS.

⁶⁶ Viz čl. 4 Dohody TRIPS.

⁶⁷ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 33/2002 Sb.m.s., o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském.

⁶⁸ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 48/2002 Sb.m.s., o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.

⁶⁹ Viz čl. 8 Smlouvy WIPO o právu autorském „[...] *vylučné právo udílet svolení k jakémukoli sdělování svých děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátovými prostředky* [...]”.

jmenovaná smlouva zdůraznila osobnostní práva výkonných umělců a zároveň zakotvila právo na zpřístupňování zaznamenaných výkonů v prostředí internetu.^{71 72}

2.1.2. Úprava autorského práva v rámci Evropské Unie

Úprava autorskoprávní ochrany na mezinárodní úrovni často představuje spíše obecný rámec vytvořený dlouho hledaným konsensem velkého počtu zemí, jejichž právní kultury a zájmy se mohou vzájemně silně odlišovat. Často také chybí mechanismus, díky kterému by bylo možné garantovaná práva účinně vymáhat. Naproti tomu úprava na regionální úrovni nabízí možnost intenzivnější spolupráce, detailnější a propracovanější úpravy, stejně jako vymahatelnost jednotlivých práv.

Harmonizaci právní úpravy autorského práva, resp. práv duševního vlastnictví, předjímá Smlouva o fungování Evropské unie (dále „SFEU“).⁷³ Cílem této harmonizace však není sjednocení celé oblasti práv duševního vlastnictví, nýbrž pouze některých konkrétních aspektů těchto práv.⁷⁴ K přijetí jednotné úpravy napříč členskými státy Evropské unie došlo v oblasti ochranných známek. Důvodem je především forma provedené harmonizace, ke které došlo prostřednictvím mnohých nařízení.⁷⁵

V oblasti autorských práv se však setkáme pouze s úpravou ve formě směrnic, které jsou závazné co do svého výsledku a ponechávají tak členským státům určitou volnost ve volbě prostředků, jimiž má být daného cíle dosaženo. To je také důvodem pro stále existující rozdíly v autorskoprávní ochraně mezi jednotlivými členskými státy. Důležité je však poznamenat,

⁷⁰ Viz čl. 4 Smlouvy WIPO o právu autorském „*Počítačové programy jsou chráněny jako literární díla [...]. Tato ochrana se vztahuje na počítačové programy bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření.*”

⁷¹ Viz čl. 5 Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.

⁷² Viz čl. 10 Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech „*Výkonní umělci mají výlučné právo udílet svolení k zpřístupňování svých výkonů zaznamenaných na zvukových záznamech veřejnosti po drátě nebo bezdrátovými prostředky takovým způsobem, že každý může k nim mít přístup na místě a v čase své individuální volby.*“

⁷³ Viz čl. 118 SFEU „*V rámci vytvoření nebo fungování vnitřního trhu přijmou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření o vytvoření evropských práv duševního vlastnictví, která zajistí jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii, a o zavedení centralizovaného režimu pro vydávání povolení, koordinaci a kontrolu na úrovni Unie.*“

⁷⁴ Dle Dobříčovského je výjimkou informační směrnice, viz DOBŘÍCHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004, s. 54. ISBN 8072014676.

⁷⁵ Např. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství.

že jednou z příčin je již výše uvedené rozdílné pojetí autorských práv ve státech systému common law (tzv. státy copyrightu) a státech kontinentální Evropy.

Níže uvedený seznam směrnic dle data jejich přijetí nastiňuje postupný vývoj a zaměření evropské úpravy v oblasti autorských práv:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Informační směrnice);
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Směrnice o kolektivní správě).

Byla to zejména směrnice 2001/29/ES („informační směrnice“), která měla reagovat na technologický vývoj a harmonizovat konkrétní aspekty autorského práva s ním související. K dnešnímu dni je však považována za zastaralou a její text je dle evropských zdrojů nutné novelizovat, a to zejména s ohledem na nové způsoby vytváření, produkce, distribuce

či využití a užití autorských děl díky vývoji digitálních technologií.⁷⁶ V rámci strategie pro jednotný digitální trh si Evropská komise vytyčila tři hlavní priority, kterými jsou (i) zajistit lepší přístup k širší nabídce obsahu šířeného po internetu i z jiných států, (ii) zlepšit autorské právo pro potřeby výzkumu, vzdělávání a sociálního začleňování zdravotně postižených osob, (iii) spravedlivější a udržitelný trh pro tvůrce a tisk.⁷⁷ Evropská komise proto v roce 2016 zveřejnila tzv. druhý copyrightový balíček, jenž obsahuje čtyři nové legislativní návrhy reagující na technologický pokrok. Ty doplňují návrh Nařízení o přenositelnosti právního obsahu z prosince 2015, revidovanou Směrnicí o audiovizuálních mediálních službách a sdělení o on-line platformách z května 2016.⁷⁸

2.1.2.1. Jednotný digitální trh v Evropské unii

Na rostoucí význam internetu a digitálních technologií reaguje také Evropská unie, jak potvrzuje vyjádření Jean-Clauda Junckera, předsedy Evropské komise, který uvedl: „*Věřím, že velkých příležitostí, jež nabízejí digitální technologie bez hranic, musíme využívat mnohem lépe. Aby se nám to podařilo, budeme muset mít odvahu překonat rozdíly mezi členskými státy v regulaci telekomunikací, v předpisech o autorských právech a ochraně osobních údajů, ve správě rádiového spektra a v uplatňování soutěžního práva.*“⁷⁹

Jednotný digitální trh tak představuje koncept, v němž by měly být odstraněny překážky bránící v přístupu k online výrobkům a službám, zároveň by měl zlepšit podmínky, které digitálním sítím a službám napomohou k růstu a prosperitě a také podpořit růst evropské

⁷⁶ EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu: Důvodová zpráva* [online]. 2016, s. 2. [cit. 2017-06-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-593-CS-F1-1.PDF>.

⁷⁷ EVROPSKÁ KOMISE. *Stav Unie v roce 2016: Komise navrhuje moderní úpravu autorského práva v zájmu rozkvětu a přístupnosti evropské kultury* [online]. 2016 [cit. 2017-06-22]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3010_cs.htm.

⁷⁸ Jedná se o návrhy (i) Nařízení, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, která se použijí na některé on-line přenosy vysílacích organizací a další přenosy televizních a rozhlasových programů, (ii) Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, (iii) Nařízení o přeshraniční výměně kopií některých děl nebo jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Unií a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení a (iv) Směrnice o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁷⁹ EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě* [online]. 2015 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54559/62384/647909/priloha001.pdf>.

digitální ekonomiky.⁸⁰ S tím souvisí také úprava autorského práva ve vztahu k překážkám pro přeshraniční přístup ke službám poskytujícím obsah jím chráněný. Takovým příkladem mohou být např. placené video služby, které pro uživatele pro překročení hranic domovského státu, v němž za služby platí, nejsou vždy dostupné.⁸¹ Odlišná úprava autorských práv v jednotlivých členských státech, tak ve výsledku brání v prodeji digitálních online služeb až 45 % společností s nimi obchodujících.⁸² Zajímavým postřehem je problém licencování, které probíhá v každém členském státě zvlášť a které je typické pro sportovní zápasy, pro něž jsou prodávány licence jednotlivým televizím v různých členských státech. Proto např. není možné pozorovat v Polsku sportovní zápas s licenci pro ČR (nepoužije-li uživatel např. VPN).⁸³ Je na místě očekávat odpor producentů, jelikož jednotná licence by pro ně znamenala značné snížení příjmů.

Významná je také otázka účinné úpravy vymahatelnosti autorských práv, tedy boj proti pirátství, která je spojována zejména s hospodářstvím Evropské unie. Účinné sjednocení systému prosazování občanského práva by navíc přispělo ke snížení nákladů na boj proti porušování autorskoprávních předpisů.⁸⁴ Dle Komise navíc současný právní rámec plně neodpovídá výzvam jednotného digitálního trhu především v oblasti uplatňování práva na informace, soudních příkazů a jejich přeshraničního dopadu, výpočtu škody a náhrady soudních nákladů.⁸⁵

V rámci strategie pro budování jednotného digitálního trhu Evropská komise v září 2016 zveřejnila nový legislativní rámec pro úpravu autorského práva na území Evropské unie,

⁸⁰ RADA EVROPSKÉ UNIE. *Jednotný digitální trh v Evropě* [online]. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/digital-single-market-strategy/>.

⁸¹ EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě* [online]. 2015, s. 7. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54559/62384/647909/priloha001.pdf>.

⁸² EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě* [online]. 2015, s. 7. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54559/62384/647909/priloha001.pdf>.

⁸³ Viz shrnutí debaty Národního konventu JAVŮREK, Karel. *Jednotných autorských práv v celé EU se jen tak nedočkáme, ani v Česku není jasný směr* [online]. 2016 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <https://connect.zive.cz/clanky/jednotnych-autorskych-prav-vcele-eu-se-jen-tak-nedockame-ani-vcesku-neni-jasny-smer/sc-320-a-185003/default.aspx>.

⁸⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Směrování k modernějšímu a evropskému rámci v oblasti autorského práva* [online]. 2015 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0626>.

⁸⁵ EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Směrování k modernějšímu a evropskému rámci v oblasti autorského práva* [online]. 2015 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0626>.

tzv. druhý copyrightový balíček. Jeho součástí byl návrh (i) Nařízení, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, která se použijí na některé on-line přenosy vysílacích organizací a další přenosy televizních a rozhlasových programů, (ii) návrh Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, (iii) návrh Nařízení o přeshraniční výměně kopií některých děl nebo jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Unií a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení a (iv) návrh Směrnice o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Obecným cílem Komise bylo vyvážit zájmy a práva autorů, kolektivních správců autorských práv, poskytovatelů služeb informační společnosti ale také spotřebitelů. Otázkou však zůstává, jaký postoj k předloženým legislativním návrhům zaujme Evropský parlament.

2.1.3. Národní prameny autorského práva

V Listině základních práv a svobod nalezneme ústavní základy autorského práva. Článek 34 odst. 1 Listiny stanoví, že „*práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.*“ Jedná se o právo, které je systematicky zařazeno mezi kulturní práva, přičemž obecně lze říci, že toto ustanovení garantuje ústavní ochranu autorským dílům. Vzhledem k tomu, že nefiguruje v čl. 41 Listiny, který vyjmenovává ta základní práva, kterých je možné se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí, je možné se jej domáhat přímo. Toto právo má také úzkou souvislost s právem vlastnickým i se svobodou myšlení, vědeckého bádání a umělecké tvorby a se svobodou projevu.⁸⁶

Tentýž článek dále stanoví podmínky pro vyvlastnění, resp. omezení vlastnického práva, které se může týkat také předmětů chráněných autorským právem.

⁸⁶ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Čl. 34 Právo na ochranu výsledků tvůrčí duševní činnosti a právo na přístup ke kulturnímu bohatství. In: *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

Občanský zákoník pak obsahuje obecnou úpravu občanskoprávních vztahů a představuje tak také základ pro obecnou úpravu autorského práva. Kromě obecné úpravy zde nalezneme také úpravu licence k předmětům chráněným autorským zákonem.⁸⁷

Zákon číslo 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“) představuje ústřední pramen práva autorského a je zvláštním zákonem ve vztahu k OZ. Předmětem úpravy tohoto zákona jsou (i) práva autora k jeho autorskému dílu, (ii) práva související s právem autorským, kde řadíme mj. práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání, právo nakladatele na odměnu, (iii) právo pořizovatele k jím pořízené databázi, (iv) ochranu práv dle autorského zákona a (v) kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským.

S účinností ke dni 20. dubna 2017 byla v tomto roce přijata tzv. velká novela autorského zákona.⁸⁸ K jejímu přijetí došlo dle slov zákonodárce ze dvou hlavních důvodů, kterými jsou (i) povinnost implementace výše uvedené Směrnice o kolektivní správě, (ii) záměr předkladatele upravit některé další otázky autorského práva, a to na základě zkušeností z aplikační praxe.⁸⁹

2.2. Obecná charakteristika autorského práva

V objektivním smyslu autorské právo představuje souhrn soukromoprávních norem, které tvoří zvláštní normativní systém, jenž je dílčím subsystémem práva soukromého.⁹⁰ Obsah práva autorského je v České republice dán dualistickým pojetím tohoto práva vycházejícím z jeho vývoje v kontinentální Evropě a je tedy tvořen právy osobnostními a majetkovými. Mezi osobnostní práva řadíme (i) právo rozhodnout o zveřejnění svého díla, (ii) právo osobovat si autorství včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno a (iii) právo na nedotknutelnost svého díla. Těchto práv není možné se vzdát a není

⁸⁷ Viz § 2371 OZ.

⁸⁸ Zákon č. 102/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ VLÁDA: Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, č. 102/2017.

⁹⁰ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 1 [Předmět úpravy]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon (EVK)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2007, s. 3. ISBN 978-80-7179-608-4.

možné je ani jakkoli převést. Se smrtí autora zanikají. Naproti tomu majetková práva, kterými rozumíme výlučné právo autora rozhodnout o užití jeho díla a právo na odměnu, jsou práva, která jsou způsobilá být předmětem dědictví, a která trvají i po smrti autora. Stejně jako osobnostní práva nejsou převoditelná, avšak je připuštěno je převedení dílčích majetkových autorskoprávních oprávnění prostřednictvím licenční smlouvy, tzv. nepravé převedení.⁹¹

Autorské právo ke konkrétnímu dílu vzniká okamžikem, kdy je předmětné dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Toto pojetí vychází z principu neformálnosti vzniku díla, kdy není nutná žádná registrace, placení poplatků⁹² či ohlášení příslušnému úřadu.

Autorské právo je právo absolutní působící *erga omnes*.⁹³ Jeho povaha tak s sebou nese také povinnost blíže neurčených subjektů zdržet se jakýchkoli neoprávněných zásahů do tohoto práva.

Nutno podotknout, že autorské právo bývá často zaměňováno s pojmem práva duševního vlastnictví. Je proto třeba uvést, že autorské právo představuje pouze část práva duševního vlastnictví, které se vztahuje k autorskému dílu, zatímco právo duševního vlastnictví dále zahrnuje také práva průmyslového vlastnictví, která se týkají např. vynálezů, užitečných a průmyslových vzorů či ochranných známek.

2.3. Autorské dílo

Autorské dílo představuje ústřední pojem autorského práva. Autorským dílem se dle dikce autorského zákona rozumí takové dílo „*které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.*“⁹⁴ Toto ustanovení představuje generální klauzuli, jejíž znaky musí splnit každé autorské dílo, tedy dílo požívající ochrany na základě autorského zákona. Výjimka je stanovena pouze pro počítačové programy, fotografie, výtvary vyjádřené postupem podobným fotografii a databáze za podmínek uvedených

⁹¹ BERAN, Vojtěch. Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice. In: *Epravo.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-neprevoditelnosti-majetkovych-autorskych-prav-v-ceske-republice-100478.html>.

⁹² CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 9 [Vznik práva autorského]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 19. ISBN 978-80-7400-432-2.

⁹³ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. června 2015, sp. zn. 30 Cdo 360/2015.

⁹⁴ Viz § 2 odst. 1 autorského zákona.

v § 2 odst. 2 autorského zákona. Počítačové programy navíc dle Směrnice o právní ochraně počítačových programů nemusí splňovat požadavek jedinečnosti a postačí pouze jejich původnost.⁹⁵

Autorský zákon dále uvádí demonstrativní výčet jednotlivých druhů děl, mezi která řadí např. díla slovesná, hudební, fotografická, audiovizuální či výtvarná. V prostředí internetu se tak setkáváme především s autorskými články či online dostupnými knihami, fotografiemi, filmy, hudebními klipy či samotnými skladbami, u nichž je nerozhodné, zda obsahují text či nikoli. Díla výtvarná, do nichž mj. spadají také díla grafická, jsou na internetu představována např. ilustracemi, logy či grafickou úpravou webových stránek, přičemž pod ochranou autorského práva jsou také samotné webové stránky.

2.3.1. Užití autorského díla

Právo dílo užít představuje základní majetkové právo autora. Ten je oprávněn dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky. Součástí tohoto práva je zároveň právo udělit jiné osobě oprávnění k výkonu tohoto práva tradičně prostřednictvím licenční smlouvy, s níž je spojena povinnost autora strpět zásah do autorského práva.⁹⁶ Současná právní úprava tak v zásadě rozlišuje užití díla samotným autorem a užití díla třetí osobou na základě oprávnění. Výjimku představují volná užití a zákonné licence, k nimž toto oprávnění není potřeba.

Definici užití díla autorský zákon neupravuje, uvádí pouze demonstrativní výčet jednotlivých způsobů užití děl. Tato úprava byla zvolena z důvodu neustálého technologického pokroku, jelikož je jí dán prostor pro užití díla novými, dosud neznámými prostředky zejména v nehmotné formě.⁹⁷

Dle autorského zákona se právem *dílo užít* rozumí zejména

- a) *právo na rozmnožování díla,*
- b) *právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,*
- c) *právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,*

⁹⁵ Viz článek 1 odst. 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů.

⁹⁶ Viz § 12 odst. 1 a odst. 2 autorského zákona.

⁹⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 12 [*Právo dílo užít*]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 24. ISBN 978-80-7400-432-2.

- d) *právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,*
- e) *právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,*
- f) *právo na sdělování díla veřejnosti, zejména*
 1. *právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla,*
 2. *právo na vysílání díla rozhlasem či televizí,*
 3. *právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla,*
 4. *právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.*⁹⁸

Pro prostředí internetu jsou relevantní pouze dvě z výše jmenovaných forem užití autorského díla, a to sdělování díla veřejnosti a jeho rozmnožování. Je tomu tak proto, že zbylé formy svou realizaci podmiňují hmotnou podobou autorského díla, která v internetovém, tedy nehmotném, prostředí nemůže existovat.

2.3.1.1. Rozmnožování díla

Rozmnožováním autorského díla se dle dikce autorského zákona rozumí „*zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.*“⁹⁹ Citovaný zákon dále v demonstrativním výčtu zmiňuje jednotlivé formy rozmnoženin, mezi něž řadí rozmnoženiny tiskové, fotografické, zvukové obrazové nebo zvukově obrazové. Pamatuje ale také na formy elektronické zahrnující vyjádření analogové i digitální, tedy takové, k nimž není zapotřebí hmotný substrát autorského díla.

Z definice rozmnožování autorského díla plyne, že není rozhodné, zda byla rozmnoženina díla zhotovena trvale či pouze dočasně a je tedy nepodstatná doba, kterou stráví chráněné dílo v našem počítači, popřípadě serveru, neboť půjde o dočasné zhotovení díla.¹⁰⁰ V případě nepřímých rozmnoženin je pro právní posouzení věci zároveň irelevantní technické hledisko. Nepřímá rozmnoženina autorského díla může kupříkladu vzniknout konverzí videa, či hudby

⁹⁸ Viz § 12 autorského zákona.

⁹⁹ Viz § 13 autorského zákona.

¹⁰⁰ SÝKORA, Martin. Zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu. In: *Právo IT* [online]. 2009 [cit. 2017-06-24]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/zpristupneni-dila-prostrednictvim-internetu>.

(tj. převodem do jiného formátu). Zkonvertujeme-li tedy AVI do MPEG formátu, z technického hlediska o stejná díla nepůjde, z právního však ano.¹⁰¹

2.3.1.2. Sdělování díla veřejnosti

Sdělování díla veřejnosti představuje „*zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově včetně počítačových či obdobných sítí.*“¹⁰² Tato úprava představuje obecnou definici, která reflektuje úpravu obsaženou v informační směrnici.¹⁰³

Ta je dále doplněna o druhý odstavec, jenž stanoví, že sdělováním „*je také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.*“ Toto ustanovení pamatuje právě na užití díla prostřednictvím internetové sítě, stejně jako např. prostřednictvím sítě telekomunikační. Taková sdělování díla veřejnosti předpokládají uložení díla do elektronické paměti, uchování díla v této paměti, a tedy možnost vyvolání z ní (např. vytočení placené telefonní služby a vyslechnutí pohádky, prohlížení textů a fotografií prostřednictvím internetové sítě).¹⁰⁴ Z toho také plyne, že při sdělování díla dochází k opakovanému rozmnožování díla, jelikož si nelze přestavit sdělování bez toho, aniž by byla zároveň vytvořena kopie a došlo tak k jeho rozmnožování.¹⁰⁵

Z výše uvedených definic vyplývá, že adresátem této formy užití autorského díla je veřejnost, což je pojem, který autorský zákon nedefinuje. Dle judikatury Soudního dvora Evropské unie je potřeba pojem veřejnosti posuzovat individuálně.¹⁰⁶ V souvislosti s informační směrnicí Soudní dvůr rozhodl, že se výraz „veřejnost“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 informační směrnice týká blíže neurčeného počtu potenciálních posluchačů a kromě toho vyžaduje dosti vysoký počet osob.¹⁰⁷ Proto sdělováním díla nebude např. poskytnutí autorského díla v rámci adresné

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Viz § 18 autorského zákona.

¹⁰³ Viz čl. 3 odst. 1 informační směrnice.

¹⁰⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 18 [Obecná ustanovení]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 32. ISBN 978-80-7400-432-2.

¹⁰⁵ SÝKORA, Martin. Zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu. In: *Právo IT* [online]. 2009 [cit. 2017-06-24]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/zpristupneni-dila-prostrednictvim-internetu>.

¹⁰⁶ „*Je proto v souladu s požadavkem individuálního posouzení [...] třeba zvážit situaci konkrétního uživatele, jakož i veškerých osob, jimž tento uživatel sdělí chráněné zvukové záznamy.*“ Viz Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. března 2012, ve věci C–135/10 Societa Consortile Fonografici (SCF) proti Marcou Del Corsovi.

¹⁰⁷ Ibid.

e-mailové komunikace mezi dvěma osobami či v rámci okruhu osob, splňující podmínku osobního či vnitřního a tedy neveřejného užití.¹⁰⁸

Problematicke sdělování díla veřejnosti v prostředí internetu a výkladu tomuto pojmu se blíže věnuji v kapitole 4. Internetové pirátství, kde blíže rozebírám několik zásadních soudních rozhodnutí především Soudního dvora Evropské unie.

2.3.1.3. Smluvní užití autorského díla

Ke smluvnímu užití díla dochází na základě licenční smlouvy, kterou „*autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.*“¹⁰⁹ V rámci licenční smlouvy se tak autor do jisté míry zřiká svého majetkového práva dílo užit, avšak pouze v takovém rozsahu a po takovou dobu, kterou si s nabyvatelem licence sjedná.

Autor proto může udělit licenci nevýhradní, jež může poskytnout vícero osobám a zároveň je sám autor oprávněn k výkonu práva, ke kterému udělil nevýhradní licenci, nebo výhradní, opravňující k užití díla ve sjednaném rozsahu pouze smluvní stranu (nabyvatele licence) bez možnosti poskytnutí licence jiné třetí osobě po dobu trvání licenční smlouvy, přičemž lze omezit i právo samotného autora k výkonu poskytovaných práv.¹¹⁰ Při poskytování výhradní licence je navíc nutné dodržet písemnou formu. V případě, že licenční smlouva neobsahuje údaj o druhu licence, platí, že se jedná o licenci nevýhradní.¹¹¹

Doba trvání licenční smlouvy může být sjednána na dobu určitou či neurčitou. Ovšem dle názoru odborné veřejnosti, licenční autorská smlouva je z povahy věci přednostně i právní úpravou uvažována jako smlouva na dobu určitou. I licenční smlouva, která by byla sjednána na dobu neurčitou totiž nemůže trvat déle, než trvají majetková práva.¹¹²

¹⁰⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 12 [Právo dílo užit]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 24. ISBN 978-80-7400-432-2.

¹⁰⁹ Viz § 2 371 OZ.

¹¹⁰ Viz § 2 360 OZ.

¹¹¹ Viz § 2 362 OZ.

¹¹² CHALOUPKOVÁ, Helena. § 2371 [Základní ustanovení]. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 623. ISBN 978-80-7400-287-8.

2.3.1.4. Volná užití a zákonné licence

Volná užití a zákonné licence představují výjimku v užití autorského díla třetí osobou, jelikož pro jejich realizaci není nutný souhlas autora.

Volným užitím rozumíme užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu.¹¹³ Autorský zákon pro takové případy navíc dovoluje pořízení rozmnoženiny na papír či podobný podklad.

Nejobvyklejším způsobem užití autorského díla bez nutnosti získat souhlas autora, a sice v rozsahu stanoveném zákonem, je užití na základě tzv. zákonných bezúplatných licencí.¹¹⁴ Autorský zákon v rámci těchto zákonných licencí upravuje např. citace,¹¹⁵ propagaci výstavy uměleckých děl a jejich prodeje (tzv. katalogové licence),¹¹⁶ úřední a zpravodajské licence¹¹⁷ či knihovní licence.¹¹⁸

Tyto výjimky však představují poměrně silný zásah do autorových výlučných práv. *Proto se v souvislosti s možností volného užití díla musí každý konkrétní způsob takového užití podrobit tzv. třístupňovému testu (three-step-test), který je obecným testem vzájemného poměru cíle a prostředku.*¹¹⁹ Třístupňový test je zakotven jak v Bernské úmluvě¹²⁰, tak v informační směrnici.¹²¹

Třístupňový test předpokládá kumulativní splnění podmínek upravených v § 29 odst. 1 autorského zákona, který stanoví:

¹¹³ Viz § 30 odst. 1 autorského zákona.

¹¹⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. § 2371 [Základní ustanovení]. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 623. ISBN 978-80-7400-287-8.)

¹¹⁵ Viz § 31 autorského zákona.

¹¹⁶ Viz § 32 autorského zákona.

¹¹⁷ Viz § 34 autorského zákona.

¹¹⁸ Viz § 37 autorského zákona.

¹¹⁹ HAVLÍKOVÁ, Kateřina. Neoprávněné užití autorských práv na internetu. Praha, 2015, s. 12. Diplomová práce. Právnická fakulta, Univerzita Karlova. Vedoucí práce JUDr. Petra Žikovská.

¹²⁰ „*It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to permit the reproduction of such works in certain special cases, provided that such reproduction does not conflict with a normal exploitation of the work and does not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.*“ Viz čl. 9 odst. 2 bernské úmluvy.

¹²¹ „*Výjimky a omezení [...] mohou být použity pouze ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv.*“ Viz čl. 5 odst. 5 informační směrnice.

- (i) *Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a*
- (ii) *pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a*
- (iii) *ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.*

V souvislosti s třístupňovým testem nelze opomenout významné rozhodnutí SDEU ve věci ACI Adam BV C-435/12.¹²² Předmětem tohoto řízení byly předběžné otázky týkající se výběru poplatků, které byly povinny hradit obchodní společnosti vyrábějící či dovážející nenahrané datové nosiče (CD, CD-R) určené k rozmnožování autorských děl pro vlastní potřebu. Výše těchto poplatků totiž zohledňovala škodu vzniklou v důsledku rozmnoženin pořízených z neoprávněného zdroje.

SDEU dospěl k závěru, že vzhledem k nutnosti restriktivního výkladu výjimek a vzhledem k druhé podmínce, kterou je poskytnutí adekvátní náhrady autorovi, nelze považovat pořízování rozmnoženin, byť pro soukromou osobní potřebu fyzických osob, za dovolené, jestliže k jejich pořízení slouží nelegální zdroj.¹²³

¹²² Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. dubna 2014, ACI Adam BV a další vs. Stichting de Thuiskopie a Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding, věc C-435/12.

¹²³ CÍSAŘOVÁ, Zuzana. *Průlomové rozhodnutí Soudního dvora ACI Adam C-435/12 o kopírování z nelegálních zdrojů*. In: Epravo.cz [online]. 2014 [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prulomove-rozhodnuti-soudniho-dvora-aci-adam-c-43512-o-kopirovani-z-nelegalnich-zdroju-94118.html>.

3. Odpovědnost subjektů na internetu

Osoby interagující v prostředí internetu lze obecně rozdělit do tří skupin. První je tvořena osobami, které tvoří, eventuálně zveřejňují informace (obsah). Do druhé skupiny řadíme příjemce těchto informací, přičemž prolínání prvních dvou kategorií je zcela běžným jevem.¹²⁴ Třetí skupinu představují zprostředkovatelé, jejichž význam tkví především v tom, že předešlým dvěma subjektům umožňují přístup k informační síti a zároveň mezi nimi zajišťují tok informací. Zprostředkovatelé zároveň fungují jako, řekněme, správci jejich identity a anonymity. Navíc jim jejich postavení umožňuje, aby zabránili nebo alespoň zmírnili škody, které mohou svým nelegálním jednáním způsobit předchozí kategorii.¹²⁵ Těmito zprostředkovateli rozumíme poskytovatele informačních služeb, tedy ISP.

Zmíněné poskytovatele informačních služeb, tzv. providery, můžeme dále obecně rozdělit na poskytovatele připojení a poskytovatele obsahu. Poskytovatelé připojení tak zajišťují pouze připojení a tok dat mezi jednotlivými subjekty na internetu. Zato poskytovatelé obsahu poskytují služby, díky nimž dochází k uchování a zpřístupňování dat v internetovém prostředí. Jedná se o tzv. hosting, službu, kterou známe jako pronájem prostoru pro webové stránky. V současnosti nicméně často dochází k poskytování obou druhů služeb jedním providerelem.

Z výše uvedeného vyplývá, že jsou to právě providery, kteří ostatním subjektům zprostředkovávají a zajišťují možnost komunikace v kyberprostoru. Tato situace je tak diametrálně odlišná od jednání probíhajícím v reálném prostředí, kde osoby jednají samostatně. Toto specifické postavení providerů souvisí také s otázkou pojetí jejich odpovědnosti. Jsou to právě providery, kteří dalším subjektům práva poskytují komunikační infrastrukturu, a to také v případě protiprávního jednání. S ohledem na anonymitu internetového prostředí je provider zároveň jediným dohledatelným subjektem pro poškozeného. Na něm pak poškozený, jako na pasivně legitimovaném, uplatňuje zdržovací či odstraňovací nároky a eventuálně i přiměřené zadostiučinění za způsobenou újmu.¹²⁶ Poskytovatel poté může ve vztahu ke skutečnému původci protiprávního jednání využít

¹²⁴ *Liabilities of intermediaries*. In: SAVIN, Andrej. *EU Internet Law: SECOND EDITION: Elgar European Law series*. Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 9781784717971.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ HARAŠTA, Jakub. Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem. *Právní rozhledy*. 2014, č. 17, s. 590-593.

regresního nároku. Avšak s přihlédnutím k obrovskému počtu uživatelů komunikační infrastruktury a masovému toku dat se koncept objektivní odpovědnosti nejeví jako zcela přiléhavý. Proto s ohledem na výše uvedené v rámci právní regulace dochází k omezení objektivní odpovědnosti. A jak dále poznamenává JUDr. Radim Polčák, „*kromě faktické nemožnosti kontrolovat obrovské množství informací (často anonymně) komunikovaných v informačních sítích pak můžeme vidět důvod k omezení objektivní odpovědnosti ISP za kvalitu informací i v právní nemožnosti provádět takovou kontrolu uživatelů dané především soukromoprávní i veřejnoprávní ochranou osobní integrity včetně ochrany osobnosti, soukromí, osobních údajů apod.*“¹²⁷

3.1. Odpovědnost poskytovatelů informačních služeb v Evropské unii

Odpovědnost poskytovatelů informačních služeb je neodmyslitelně spjata s evropskou právní úpravou, kterou nalezneme ve směrnici o elektronickém obchodu z roku 2000.¹²⁸ Důvodem pro její přijetí bylo zejména zatraktivnění výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb, a tedy odstranění překážek v podobě rozdílných vnitrostátních úprav jednotlivých členských států a posílení právní jistoty.¹²⁹

Dle prvního článku citované směrnice je její působnost vztažena na služby informační společnosti, které směrnice dále nedefinuje. Avšak odkazuje na čl. 1 odst. 2 směrnice 98/34/ES ve znění směrnice 98/48/ES, o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, kde se „službou“ rozumí jakákoli služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplat, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb. Z této definice vyplývá, že každá služba informační společnosti musí kumulativně splňovat výše uvedené znaky.

Ve vztahu k úpravě samotné odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti je stěžejní oddíl 4 směrnice o elektronickém obchodu, který je tvořen čl. 12 až 15,

¹²⁷ POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012, s. 146. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-22-3.

¹²⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále „směrnice o elektronickém obchodu“).

¹²⁹ Ibid, bod 5.

pojednávající o odpovědnosti poskytovatelů zprostředkovatelských služeb. Předmětná směrnice upravuje mj. odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti, které jsou rozlišeny dle své povahy. Setkáme se tedy se službou prostého přenosu, kterou zajišťuje *access provider* (jedná se o službu *mere conduit*), službou automatického dočasného meziukládání informací, tzv. *caching* a se službou shromažďování informací zajišťovaném tzv. host providerem.

Právě v předmětných člancích 12 až 14 nalezneme zakotvení výše zmíněného konceptu omezené objektivní odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb. Obecně lze říci, že autoři směrnice zvolili řešení, které akcentuje odpovědnost především těch osob, které obsah do internetových služeb fakticky umisťují (tj. uživatele služeb), s tím, že zároveň stanoví jasné podmínky, za nichž je odpovědnost ISP za obsah, který je uživateli v rámci jejich služby zpracováván anebo zpřístupňován třetím osobám, vyloučena.¹³⁰ Právě čl. 12 týkající se odpovědnosti access providera, tj. poskytovatele služeb, který pouze zprostředkovává přenos informací, byl předmětem výkladu ve věci C-484/14, jejíž rozbor provádím níže.¹³¹

V otázce odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb hraje významnou roli také čl. 15 citované směrnice, který stanoví, že členské státy nemohou výše uvedeným poskytovatelům služeb uložit obecnou povinnost dohlížet na jimi přenášené či ukládané informace. Členské státy po poskytovatelích služeb nemohou požadovat ani obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost.

Na národní úrovni byla evropská úprava transponována do zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Nutno podotknout, že česká úprava byla podrobena kritice odborné veřejnosti, jelikož její transpozice gramaticky ne zcela odpovídá úpravě bezpečných přístavů ve směrnici o elektronickém obchodu. Z gramatického výkladu aktuálního znění příslušných odstavců totiž plyne nikoli vyloučení, nýbrž založení odpovědnosti ISP ve stanovených případech.¹³² Při aplikaci je proto zapotřebí v souladu

¹³⁰ MAISNER, Martin. *Filtrování ze strany ISP ve světle aktualit evropského práva*. Bulletin advokacie [online]. 2017 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_1-2_2017_web.pdf.

¹³¹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. září 2016, Tobias Mc Fadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH, věc C-484/14.

¹³² MAISNER, Martin. § 3 [Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací]. In: MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 39. ISBN 978-80-7400-449-0.

s evropským právem užit eurokonformního výkladu, na což bývá často zapomínáno. Problémy s tím spojené poté vychází z mylného pochopení právní úpravy, kdy je ztráta bezpečného přístavu automaticky spojována s odpovědností poskytovatele služeb. To se také projevilo v české rozhodovací praxi, kdy byl tento nesprávný gramatický výklad použit. Tento přístup se obzvláště markantně projevilo ve sporu, kterým se zabýval Městský soud v Praze, resp. v rozhodnutí tohoto soudu v konkrétní věci.^{133 134}

Jak však dále poznamenává komentářová literatura, ani ztráta vyloučení odpovědnosti (režimu bezpečného přístavu) pro konkrétní případ automaticky nezakládá odpovědnost dle vnitrostátního práva. I v takovém případě bude nezbytné posoudit, zda se poskytovatel služby skutečně dopustil deliktu, popř. kvazideliktu. Je totiž nezbytné si uvědomit, že i v případě ztráty režimu bezpečného přístavu je to stále uživatel, kdo svým jednáním porušil právo, nikoli poskytovatel, který pouze poskytuje infrastrukturu.¹³⁵

Zákon o některých službách informační společnosti zároveň představuje *lex specialis* ve vztahu k autorskému zákonu.

3.1.1. Mere conduit

Služba spočívající ve zprostředkování prostého přenosu je označována za službu *mere conduit*. Poskytovatelé prostého přenosu dle čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu nenesou odpovědnost za přenášené informace, pokud sami nejsou původcem daného přenosu, nevolí příjemce přenášené informace a nevolí a nezmění obsah přenášené informace. V rámci mere conduit zároveň může docházet k automatickému ukládání přenášených informací, avšak musí být pouze přechodné a krátkodobé, tj. nikoli delší než je doba přenosu.

Dle § 3 zákona o některých službách informační společnosti poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací, odpovídá za obsah přenášených informací, jen pokud

- a) přenos sám iniciuje,

¹³³ HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. Právní rozhledy. 2014, č. 17, s. 590-593.

¹³⁴ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2011, sp. zn. 31 C 72/2011.

¹³⁵ MAISNER, Martin. § 3 [Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací]. In: MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 39. ISBN 978-80-7400-449-0.

- b) zvolí uživatele přenášené informace, nebo
- c) zvolí nebo změní obsah přenášené informace.

Toto ustanovení pro poskytovatele služby představuje tzv. bezpečný přístav a dochází tak k omezení jejich odpovědnosti. Je tomu tak proto, že v tomto případě poskytovatel služby zajišťuje pouhý přenos informací a žádným způsobem se nepodílí na vzniku přenášeného obsahu.

3.1.2. Caching

Druhým typem činnosti upravené ve směrnici o elektronickém obchodu a v zákoně o některých službách informační společnosti je tzv. caching. Caching je bezpečným přístavem pro služby, které sestávají z takového přenosu informací, poskytnutých příjemcem služby, při kterém jsou nejdříve automaticky, dočasně a přechodně uloženy a následně přeneseny k dalším příjemcům služby na jejich žádost.¹³⁶ Toto dočasné meziukládání informací slouží především ke snížení komunikační zátěže (*mirroring* apod.)¹³⁷ a urychluje tak samotný přenos dat.¹³⁸ Caching stejně jako služba *mere conduit* (primárně) zahrnuje přenos dat a také přechodné meziuložení informací. Proto je možné jej považovat za jakýsi speciální případ služby *mere conduit*, avšak s tím rozdílem, že meziukládání informací v rámci cachingu není časově omezeno jako automatické krátkodobé dočasné meziukládání.¹³⁹ Z toho navíc plyne, že poskytovatel služby nemusí nutně dbát na to, aby byla informace uložena maximálně po dobu jejího přenosu, respektive ještě kratší – jen po dobu přenosu na jeho dané infrastruktuře. Takovou informaci je naopak možné uchovávat na pevných médiích po relativně neomezenou dobu.¹⁴⁰

Podmínky bezpečného přístavu stanovuje čl. 13 směrnice o elektronickém obchodu, dle nějž poskytovatel služby za automatické dočasné přechodné ukládání neodpovídá, pokud takovou informaci nezmění, vyhoví podmínkám přístupu k informaci, dodržuje pravidla o aktualizaci

¹³⁶ HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete: podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC, 2014, s. 133. CZ.NIC. ISBN 9788090424883.

¹³⁷ HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. In: *Právní rozhledy*. 2014, č. 17, s. 590-593.

¹³⁸ VLÁDA: *Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)*, č. 480/2004 Dz.

¹³⁹ Viz. § 2 písmeno g) zákona o některých službách informační společnosti.

¹⁴⁰ MAISNER, Martin. § 4 [Odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací]. In: MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 50. ISBN 978-80-7400-449-0.

informace, nepřekročí povolené užívání technologie s cílem získat údaje o užívání informace nebo ihned přijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace.

Transpozici v českém právním řádu nalezneme v § 4 zákona o některých službách informační společnosti, který stanoví, že takový poskytovatel odpovídá za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací, jen pokud

- a) změni obsah informace,
- b) nevyhoví podmínkám přístupu k informaci,
- c) nedodrží pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví,
- d) překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo
- e) ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci.

Stejně jako transpozice úpravy *mere conduit*, také transpozice *cachingu* není českou odbornou veřejností považována za příliš povedenou.¹⁴¹

3.1.3. Host provider

Poskytovatel služby třetího typu (*hosting*) spočívající v ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem je označován za host providera. Služby tohoto typu (*hosting*) jsou z hlediska nastavení limitace odpovědnosti nejkomplicovanější z důvodu značného rozsahu služeb, které do této kategorie spadají.¹⁴² Na první pohled by se mohlo zdát, že se bude jednat primárně o poskytovatele tzv. *webhostingu*, avšak poskytovatelem třetího typu rozumíme provozovatele hostovaného webu, resp. služby, která svým uživatelům umožňuje svá data uložit na servery poskytovatele.¹⁴³ Důležité je také poznamenat, že na rozdíl od *cachingu*, musí být uložené informace zároveň přístupné uživatelům, resp. třetím osobám. Typicky

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. In: Právní rozhledy. 2014, č. 17, s. 590-593.

¹⁴³ VLÁDA: *Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)*, č. 480/2004 Dz.

se v rámci *hostingu* bude jednat o sociální sítě, cloudové služby, diskuzní fóra či osobní blogy. Ze strany poskytovatele se tak opět jedná o pasivní aktivitu.

Host provider, stejně jako výše zmínění poskytovatelé služeb, nemá zákonem stanovenou povinnost dohledu nebo aktivního vyhledávání skutečností, které by na případnou protiprávnost informace poukazyvaly. Věcnou podstatou a smyslem internetové ukládací služby je totiž „samoobsluha“ veřejnosti, kdy zákaznická veřejnost si sama elektronicky vkládá, shromažďuje, vzájemně sdílí (sděluje) na veřejnosti či jen v omezeném okruhu, anebo naopak vymazává, informační obsah.¹⁴⁴

Poskytovatel služby dle směrnice o elektronickém obchodu neodpovídá za informace ukládané na žádost příjemce, pokud nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací nebo jednal s cílem odstranit tyto informace či k nim znemožnit přístup, jakmile se o nich dozvěděl. To však neplatí v případě, kdy je uživatel závislý na poskytovateli, eventuálně podlého jeho dohledu.

Dle § 5 odst. 1 zákona o některých službách informační společnosti host provider odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen

- a) mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
- b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

Z výše uvedeného je patrné, že je v případě odpovědnosti host providera stěžejní otázkou jeho vědomost o uložených protiprávních informacích. Disponuje-li host provider takovou informací, je povinen danou protiprávní informací odstranit či znepřístupnit. Oznámení o protiprávnosti informace může učinit prakticky kdokoli, otázkou však zůstává konkretizace dané protiprávnosti, kterou je zapotřebí vykládat případ od případu. Obecně lze tak pouze formulovat stanovisko, že dostatečně konkrétní bude zřejmě takové oznámení, na jehož

¹⁴⁴ TELEEC, Ivo. *Zakázané těžení a nebezpečná situace na elektronických úložištích dat*. Bulletin advokacie. 2015, č. 1-2, s. 19 – 29.

základě může ISP bez většího úsilí protiprávní informaci odhalit.¹⁴⁵ Tento koncept je znám jako *notice and takedown*.

3.1.4. Přehled evropské judikatury ve vztahu k odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb

3.1.4.1. Tobias Mc Fadden v. Sony Music

Výklad čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu, tj. bezpečný přístav pro službu *mere conduit*, byl v nedávné době předmětem sporu před SDEU, přičemž zmíněný článek stanoví, že členské státy zajistí, aby v případě poskytování služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytnutých příjemcem služby komunikační sítí nebo ve zprostředkování přístupu ke komunikační sítí, nebyl poskytovatel služby odpovědný za přenášené informace, pokud:

- a) není původcem přenosu;
- b) nevolí příjemce přenášené informace a
- c) nevolí a nezmění obsah přenášené informace.

Samotný spor¹⁴⁶ mezi Tobiasem Mc Faddenem, ředitelem společnosti nabízející prodej a pronájem světelné a zvukové techniky, a společností Sony Music vznikl v roce 2010, kdy společnost pana Mc Faddena provozovala místní bezdrátovou síť, jejímž prostřednictvím nabízela přístup k internetu zdarma („wi-fi“). Jelikož se jednalo o marketingový nástroj, který měl přilákat zákazníky ze sousedních obchodů, připojení k wi-fi nebylo nijak zabezpečeno a k připojení tak nebylo zapotřebí žádného hesla. Prostřednictvím wi-fi však došlo k neoprávněnému zpřístupnění hudebního díla veřejnosti na internetu, jehož producentem a vlastníkem majetkových práv byla společnost Sony Music. Dle slov Mc Faddena se však on sám tohoto porušení nedopustil, avšak zároveň nemohl vyloučit, že se jej dopustil některý z uživatelů jeho sítě. Společnost Sony Music proto mj. požadovala, aby byla Mc Faddenovi uložena povinnost k náhradě škody na základě nepřímé odpovědnosti dovozené německou judikaturou za to, že svou síť nezabezpečil a umožnil tím třetím osobám porušit práva Sony

¹⁴⁵ POLČÁK, Radim. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti*. Právní rozhledy. 2009, č. 23, s. 837-843.

¹⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. září 2016, Tobias Mc Fadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH, věc C-484/14.

Music. Mc Fadden svou odpovědnost považoval za vyloučenou s poukazem na již zmíněný čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu.

V rámci předběžných otázek se SDEU držel svých předchozích výkladů, na jejichž základě dospěl k závěru, že předmětná služba, tedy bezplatná wi-fi zpřístupněná veřejnosti, představuje službu informační společnosti ve smyslu čl. 12 odst. 1 předmětné směrnice. SDEU dále konstatoval, že ISP poskytující službu připojení k internetu obecně spadá do režimu bezpečného přístavu založeného čl. 12 odst. 1 Směrnice, tj. jeho odpovědnost za přenášený obsah je vyloučena, aniž by bylo nutné splnit jakékoliv další podmínky.¹⁴⁷

Jak je výše uvedeno, ISP za určitých podmínek nenese odpovědnost za přenášené informace, tzn. že nenese odpovědnost za uživatele, kteří využívají služby jím poskytnuté. V předmětné věci však vyvstala podstatná otázka související s čl. 12 odst. 3 směrnice o elektronickém obchodu, který stanoví, že *„Tímto článkem není dotčena možnost soudního nebo správního orgánu požadovat od poskytovatele služby v souladu s právním řádem členských států, aby ukončil porušování práv nebo mu předešel.“* V souvislosti s vyloučením odpovědnosti ISP za uživatele je proto důležité poznamenat, že se takové omezení nevztahuje na nároky vyplývající z možného porušení soudního příkazu uloženého na základě čl. 12 odst. 3 směrnice o elektronickém obchodu. Je-li soudní příkaz vydán a ISP jej nerespektuje, je plně odpovědný za své jednání. V případě porušení soudního příkazu pak dochází k založení odpovědnosti vůči obsahu, ke kterému se poskytovatelem porušený soudní příkaz vázal, nikoliv ke službě jako celku.¹⁴⁸ Soudní příkaz dle čl. 12 odst. 3 směrnice o elektronickém obchodu je navíc možné vydat bez ohledu na to, zda ISP splňuje podmínky pro setrvání v rámci safe harbour či nikoli. Důležité je pouze to, zda je takový soudní příkaz vydán v návaznosti na porušení práva třetí osobou, které bylo zprostředkováno ISP, a zda jej umožňuje národní právo členského státu.¹⁴⁹

Z textu směrnice o elektronickém obchodu, je však patrné, že soudní příkaz nemůže mít povahu jak obecné povinnosti dohledu nad přenášenými nebo ukládanými informacemi, tak povinnosti aktivního vyhledávání skutečností a okolností poukazujících na protiprávní

¹⁴⁷ CHOLASTA, Roman, KORBEL, František, MELZER, Filip, MOLITORISOVÁ, Alexandra. *Safe Harbour: Režim vyloučení odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti v kontextu pasivní role poskytovatele*. Právní rozhledy. 2017, č. 11, s. 399-406.

¹⁴⁸ Ibid.

¹⁴⁹ Ibid.

činnost.¹⁵⁰ I přesto však orgán veřejné moci může po ISP požadovat, aby takové porušování práv ukončil či mu předešel.¹⁵¹ Vždy se však bude jednat o konkrétní situace vyhodnocené ad hoc.

Dle generálního advokáta ustanovení týkající se soudních příkazů ve směrnici o elektronickém obchodu zároveň nebrání vydání soudních příkazů obsažených v čl. 8 odst. 3 informační směrnice 2001/29 a v čl. 11 směrnice 2004/48, o dodržování práv duševního vlastnictví.¹⁵² Vnitrostátní soud je však povinen zohlednit omezení vyplývající z těchto ustanovení, protože je povinen zajistit:

- (i) aby dotčená opatření byla v souladu s článkem 3 směrnice 2004/48 a zejména aby byla účinná, přiměřená a odrazující,
- (ii) aby jejich cílem bylo ukončení konkrétního porušení nebo aby mu bylo předejito a aby neukládala obecnou povinnost dohledu v souladu s čl. 12 odst. 3 a čl. 15 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu,
- (iii) aby použití těchto ustanovení, jakož i jiné podmínky stanovené na základě vnitrostátního práva respektovaly spravedlivou rovnováhu mezi použitelnými základními právy, zejména těmi právy, která jsou chráněna články 11 a 16, jakož i čl. 17 odst. 2 Listiny.¹⁵³

¹⁵⁰ Viz čl. 15 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁵¹ Viz čl. 12 odst. 3 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁵² Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara přednesené dne 16. března 2016 ve věci C-484/14, *Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH*, bod 106.

¹⁵³ *Ibid*, bod 107, bod 115.

3.1.4.2. Lafesse v. Dailymotion

Případem týkajícím se sporu mezi provozovatelem serveru Dailymotion a francouzským komikem Lafessem se před několika lety zabýval Městský soud v Paříži. Předmětem sporu bylo porušení autorských práv, které spočívalo v uveřejnění záznamů Lafessových skečů na stránkách serveru Dailymotion. Lafesse ve své žalobě argumentoval tím, že je společnost Dailymotion vydavatelem obsahu, a to mj. na základě toho, že (i) zvolila velikost souboru a upravila obsah opětovným kódováním informací, (ii) zavedla konkrétní architekturu na webu a (iii) obdržela příjmy z reklamy, které získala prostřednictvím inzerátů zveřejněných na svých stránkách.¹⁵⁴

Soud první instance ve svém rozhodnutí dovedl odpovědnost společnosti Dailymotion na základě toho, že si musela být vědoma skutečnosti, že jí provozované služby jsou v praxi využívány zejména k šíření děl chráněných autorským právem, protože pro její úspěch na trhu je nezbytné šíření obsahu, který je uživatelům známý, a který je jako jediný schopen zvýšit navštěvovanost stránek a tím i příjem z reklamy.¹⁵⁵ Nutno konstatovat, že takový závěr vychází z přímého opaku smyslu směrnice o elektronickém obchodu.

Společnost Dailymotion proti tomuto rozhodnutí podala odvolání, načež soud druhé instance konstatoval, že společnost Dailymotion není v tomto případě vydavatelem obsahu, kterého se dovolávala protistrana, nýbrž host providerem, který v tomto případě pouze umožnil svým uživatelům zveřejnit videa, která na daný server umístili právě tito uživatelé. Byli to tedy uživatelé, kteří nejen že činili rozhodnutí o tom, zda daná videa zveřejní, ale zároveň rozhodovali o tom, jakým způsobem tak učiní.¹⁵⁶ Jinak řečeno, poskytovatel služby informační společnosti, který nemá žádný vliv na ukládané informace, nemůže být za jejich případný protiprávní obsah odpovědný. Odpovědnosti za obsah by bylo možné se dovolat pouze v rámci výše zmíněného principu *notice and takedown*.

¹⁵⁴ MÉHAUD, Jeanne. *Two judgments of the Paris Civil Court of First Instance establish that Dailymotion is a hosting service provider*. In: Bird & bird [online]. 2008 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <https://www.twobirds.com/en/news/articles/2008/two-judgments-paris-civil-court-establish-dailymotion-hosting-service-provider>.

¹⁵⁵ MALIŠ, Petr. *Dailymotion má status tzv. host providera*. In: PravoIT.cz [online]. 2008 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/dailymotion-ma-status-tzv-host-providera>.

¹⁵⁶ Ibid.

3.1.4.3. L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další

V daném případě¹⁵⁷ společnost L'Oréal uváděla, že se společnost eBay podílí na porušování práv z jejich ochranných známek, jehož se primárně dopouštěli uživatelé tohoto internetového tržiště. Podle společnosti L'Oréal se společnost eBay na tomto porušování práv podílela především tím, že nakoupila klíčová slova v rámci systému AdWords, která odpovídala názvům ochranných známek společnosti L'Oréal, a zároveň tak své uživatele přiváděla na své stránky, kde byly výrobky porušující právo ochranných známek k prodeji.

SDEU se v rámci předběžných otázek mj. zabýval odpovědností provozovatele online tržiště, k čemuž uvedl *„Pokud uvedený provozovatel poskytoval pomoc, která spočívala zejména v optimalizaci prezentace dotčených nabídek k prodeji nebo propagaci těchto nabídek, je třeba mít za to, že nezaujímal neutrální postavení ve vztahu mezi dotčeným zákazníkem-prodávajícím a potenciálními kupujícími, ale hrál aktivní roli takové povahy, že by bylo možné konstatovat, že tato data týkající se těchto nabídek zná nebo kontroluje. Pokud jde o uvedené údaje, nemůže se tedy dovolávat výjimky v oblasti odpovědnosti stanovené v článku 14 směrnice 2000/31.“*¹⁵⁸

Další z předběžných otázek se týkala zejména třetí věty článku 11 směrnice 2004/48, o dodržování práv duševního vlastnictví, podle níž musí členské státy zajistit *„aby nositelé práv mohli požádat o vydání soudního zákazu vůči prostředníkům, jejichž služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví“*. Dle SDEU je třeba tento článek vykládat s ohledem na cíl citované, jenž spočívá v účinné ochraně duševního vlastnictví členskými státy. Proto musí být vnitrostátním soudům umožněno *„nařídít takovému poskytovateli on-line služby, jako je poskytovatel, který zpřístupňuje uživatelům internetu on-line tržiště, aby přijal opatření, jež účinně přispívají nejen k ukončení porušování, ke kterému dochází prostřednictvím tohoto tržiště, ale také k předcházení dalším porušováním.“*

¹⁵⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie C-324/09 ze dne 12. července 2011. L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další.

¹⁵⁸ Ibid, bod 116.

3.1.4.4. UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih a Wega Filmproduktionsgesellschaft

Rozsudek SDEU v řízení o předběžných otázkách mezi společnostmi zabývající se výrobou kinematografických děl Constantin Film a poskytovatelem internetového připojení UPC Telekabel odpovídal mj. na otázku související s možností vydání soudního příkazu poskytovateli internetového připojení v případě, kdy jeho zákazníci zpřístupňují kinematografická díla, k nimž má právo související s právem autorským právě společnost Constantin Film.¹⁵⁹

Předmětnou otázkou byla mj. ta, zda „*Je slučitelné s unijním právem, [...], aby bylo poskytovateli internetového připojení zcela obecně (tedy bez nařízení konkrétních opatření) zakázáno, aby svým zákazníkům umožňoval přístup k určitým webovým stránkám, s jejichž celým obsahem anebo jeho podstatnou částí nevyslovil nositel práv souhlas, jestliže poskytovatel připojení může donucovací sankce postihující porušení tohoto zákazu odvrátit prokázáním toho, že již učinil všechna opatření, která je od něj možné rozumně požadovat?*“

Dle dikce soudního rozhodnutí je možné vůči poskytovateli internetového připojení vydat takový soudní příkaz, který nijak konkrétně nspecifikuje, jaká opatření musí tento poskytovatel připojení přijmout, aby zákazníkům zamezil přístup k webovým stránkám, na nichž jsou neoprávněně online zpřístupňovány předměty ochrany autorského práva.¹⁶⁰ Soudní dvůr nadto však podotkl, že ani případné zablokování webové stránky na základě takového soudního příkazu nemusí vést k úplnému ukončení porušování práva duševního vlastnictví dotčených osob.¹⁶¹

3.2. Odpovědnost koncových uživatelů

S ohledem na dělení jednotlivých subjektů v prostředí internetu na počátku této kapitoly je možné koncového uživatele označit za příjemce, resp. často také osobu tvořící obsah. Pojmem koncový uživatel (end user) tak rozumíme každou osobu s přístupem k internetu, která v tomto prostředí vyvíjí jakoukoli činnost, přičemž ta může spočívat zejména ve stahování autorského díla, jeho sdělování veřejnosti či pořizování jeho rozmnoženiny.

¹⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 27. března 2014 UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH, věc C-314/12.

¹⁶⁰ Ibid, bod 64.

¹⁶¹ Ibid, bod 58.

S poukazem na volné užití autorských děl, tj. užití pro osobní potřebu fyzické osoby bez účelu získání hospodářského prospěchu, je pravděpodobné, že většina těchto aktivit bude probíhat zcela legálně.¹⁶² Přesto je však nutné připomenout výše zmíněný třístupňový test, jehož podmínky je zapotřebí dodržet.¹⁶³ Problémy nastávají u oblíbených peer to peer sítí, v jejichž rámci daný uživatel nejen že konkrétní obsah stahuje pro vlastní užití, ale sám svůj obsah také poskytuje, resp. zpřístupňuje. V případě masivního kopírování chráněných děl (typicky hudebních či audiovizuálních) se s velkou pravděpodobností nebude jednat o *běžný způsob užití díla*.

Důležité je zároveň poznamenat, že koncový uživatel je v jistém slova smyslu závislý na poskytovatelích informačních služeb a zprostředkovatelích přenosu informací, bez nichž by k nim neměl přístup. Vzájemný vztah těchto subjektů se prolíná také do otázky odpovědnosti pro případ porušení práva. Ten je dále komplikován anonymitou, a tedy těžkou dohledatelností koncových uživatelů, která se dále promítá do nákladnosti případného soudního řízení, jehož výsledek je spíše nejistý. Jak ve své práci poznamenává Mačenbacher, „*možná i to je jeden z důvodů, proč je zde snaha přesunout odpovědnost na bedra dalšího článku v komunikačním řetězci internetu, konkrétně na poskytovatele služeb informační společnosti.*“¹⁶⁴

¹⁶² Viz § 30 autorského zákona.

¹⁶³ Viz § 29 odst. 1 autorského zákona „*Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.*“

¹⁶⁴ MAČENBACHER, David. Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství. Praha, 2012, s. 50. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Zuzana Císařová.

4. Internetové pirátství

Spíše než s námořní kriminalitou je v dnešní době pojem pirátství spojován s kriminalitou páchanou s využitím informačních technologií. Tou rozumíme „*ilegální činnost vykonanou prostřednictvím počítače nebo jinak se k počítači vztahující, kdy neoprávněná osoba záměrně za účelem zábavy nebo výdělečné činnosti mění data, ovlivňuje zpracování dat či interpretace výsledků zpracování dat a související operace, např. prostřednictvím šíření viru po internetu.*“¹⁶⁵ Samotné pirátství směřuje proti autorským právům a představuje tak jednání, které spočívá v neoprávněném užití právem chráněného díla.¹⁶⁶ Historicky kořeny pirátství ve smyslu porušování autorských práv nalezneme již ve starověku, kdy např. Vitruvius napadal falešné autory, kteří cizí spisy vydávali za vlastní.¹⁶⁷ V dějinách pirátství svou nezastupitelnou úlohu sehrál zejména (již výše zmíněný) vynález knihtisku, jenž je tak logicky spojován s rozvojem autorského práva.

Počátek internetového pirátství je spojován se jménem Shawna Fanninga a s jeho službou Napster, kterou spustil v roce 1999. Jednalo se o peer to peer službu, díky níž mohli její uživatelé kopírovat a sdílet hudbu především v digitálním formátu mp3, který byl vytvářen z audio CD procesem nazývaným *ripping*. Tento software uživateli umožňoval komprimovat informace z CD do formátu mp3 a zkopírovat je na pevný disk počítače. Takto daný uživatel soubory mp3 nabízel a zároveň měl přístup k mp3 souborům jiných uživatelů. K jejich vyhledávání pak uživatelé používali centrální servery Napsteru. Netrvalo dlouho a Napster se stal fenoménem, který využívaly miliony uživatelů, kteří tak v masovém měřítku porušovali autorská práva. Na to pochopitelně začali reagovat jak vydavatelské společnosti, tak samotní hudební interpreti, včetně hudební skupiny Metallica či Dr. Dre, kteří proti společnosti v roce 2000 podali několik žalob. V rámci těchto sporů se Napster bránil tím, že pouze poskytuje určitou službu, tj. jsou to až uživatelé, kteří neoprávněně kopírují a sdílí díla chráněná autorskými právy. Soud však uvedl, že společnost Napster mohla být skutečně

¹⁶⁵ HAVLOVÁ, Jaroslava. *Počítačová kriminalita*. In KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z WWW: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000014545&local_base=KTD.

¹⁶⁶ Cambridge Dictionary [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2017 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/internet-piracy>.

¹⁶⁷ Viz např. JOHNS, Adrian. *Pirátství: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. Brno: Host, 2013, s. 2. ISBN 9788072947119.

odpovědná za porušování autorských práv, o kterých nejen že věděla a kterým prakticky nijak nebránila, ale navíc k nim přímo přispěla a finančně z nich profitovala.¹⁶⁸

Kauza Napster nevzbudila rozruch proto, že by se jednalo o první aplikaci svého druhu. Její význam spočíval zejména ve velikosti co do počtu uživatelů a objemu hudebních souborů, které byly v rámci této aplikace k dispozici. Díky tomu nebyl problém najít prakticky jakýkoli žánr, který daný uživatel hledal.¹⁶⁹ S tím také souvisí výše uniklých zisků, o které hudební interpreti a vydavatelské společnosti přišli.

Na příkladu kauzy Napster lze demonstrovat, že internetovým pirátstvím rozumíme neoprávněné užití autorských děl, ke kterému v prostředí kyberprostoru nejčastěji dochází ve spojitosti se sdílením hudby či filmů bez příslušného souhlasu či licence. K tomu jsou dnes využívány zejména embedded linky, file hostingové servery a právě peer to peer sítě.

4.1. Hypertextové odkazy

4.1.1. Svensson v. Sverige

Hypertextové odkazy byly častým předmětem soudních sporů, a to zejména v souvislosti s otázkou, zda je možné hypertextový odkaz považovat za *sdělování veřejnosti* ve smyslu autorského zákona.¹⁷⁰ SDEU se k problematice hypertextových odkazů mj. vyjádřil ve věci C-466/12,¹⁷¹ ve které uvedl, že k jakémukoliv sdělení díla veřejnosti musí udělit svolení nositel autorského práva a judikoval, že sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 informační směrnice zahrnuje dva kumulativní prvky, a to *sdělování* díla a sdělování tohoto díla *veřejnosti*.

Sdělování je zapotřebí chápat v širokém slova smyslu, aby tak byla nositelům autorského práva zaručena vysoká úroveň ochrany.¹⁷² Dále v souladu s dosavadní judikaturou dovodil, že aby se jednalo o *sdělování*, postačuje, aby bylo dílo zpřístupněno veřejnosti takovým

¹⁶⁸ Case Study: A&M Records, Inc. v. Napster, Inc. In: *Washington University Law* [online]. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <https://onlinelaw.wustl.edu/blog/case-study-am-records-inc-v-napster-inc/>.

¹⁶⁹ HONICK, Ron. *Software Piracy Explained*. Rockland: Syngress Pub, 2005, s. 174. ISBN 9780080489735.

¹⁷⁰ Viz § 18 odst. 1 autorského zákona „*Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.*“

¹⁷¹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. února 2014, Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v. Retriever Sverige AB, věc C-466/12.

¹⁷² Viz např. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 4. října 2011, Football Association Premier League Ltd a další proti QC Leisure a další, věc C-403/08 a Karen Murphy proti Media Protection Services Ltd, věc C-429/08, bod 193.

způsobem, aby osoby, které tuto veřejnost tvoří, mohly mít k tomuto dílu přístup, přičemž je bezpředmětné, zda této možnosti využijí či nikoli.¹⁷³ Pojem *veřejnost* zahrnuje blíže neurčený počet potenciálních adresátů a kromě toho vyžaduje dosti vysoký počet osob.¹⁷⁴

Vzhledem k tomu, že provozovatel internetové stránky, který toto sdělování uskutečňuje prostřednictvím hypertextových odkazů, které přitom míří na všechny potenciální uživatele stránky, tj. na neurčený a dosti vysoký počet adresátů, uskutečňuje sdělování veřejnosti. SDEU zároveň dodává, že v případech, kdy autorská díla byla již prostřednictvím stejné technologie zveřejněna, je zapotřebí, aby bylo předmětné sdělování určeno *nové veřejnosti*, tedy takové veřejnosti, kterou nositelé autorského práva nebrali v potaz při udělení souhlasu k prvotnímu užití.¹⁷⁵ SDEU navíc konstatuje, že bylo-li dílo prvotně sděleno na volně přístupné stránce, tj. že přístup k dílům na této stránce nepodléhal žádnému omezujícímu opatření, mohli mít k těmto dílům přístup všichni uživatelé internetu.¹⁷⁶ V takovém případě je otázka nové veřejnosti bezpředmětná.

Z daného rozsudku tedy plyne, že ke sdělování díla veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 informační směrnice a k porušování autorského práva tak nedochází, pokud dané dílo (i) není sdělováno nové veřejnosti, (ii) k tomuto sdělování zároveň nedochází technologií odlišnou od prvotního sdělení a (iii) k prvotnímu sdělení byl udělen souhlas.

4.1.2. GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV

V roce 2011 vznikl spor mezi společnostmi GS Media BV, která provozuje bulvární stránku GeenStijl, a společností Sanoma, která je vydavatelkou časopisu Playboy.¹⁷⁷ Jeho předmětem byly fotografie pro prosincové vydání časopisu, k nimž měla Sanoma výlučné oprávnění ke zveřejnění a také k výkonu autorských práv. Tyto fotografie však obdržela redakce stránky

¹⁷³ 154 Ibid, bod 19.

¹⁷⁴ Rozsudek soudního dvora Evropské unie ze dne 7. prosince 2006, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA, věc C-306/05, body 37 a 38. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 7. března 2013, ITV Broadcasting Ltd a další v. TVCatchup Ltd, věc C-607/11, bod 32.

¹⁷⁵ 154 Ibid, bod 24.

¹⁷⁶ Zajímavou se jeví např. otázka, zda by za omezující opatření byla považována např. registrace zdarma.

¹⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. září 2016, GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker, věc C-160/15.

GeenStijl od neznámé osoby, a to prostřednictvím zprávy s hypertextovým odkazem na elektronický soubor umístěný na stránce Filefactory.com.

Na stránce GeenStijl se následně objevil článek, který čtenářům sliboval uniklé snímky Britt Dekker a obsahoval odkaz na australskou stránku Filefactory, kde jim další hypertextový odkaz umožnil slibované snímky stáhnout. Na žádost společnosti Sanoma byly fotografie odstraněny ze stránky Filefactory, naproti tomu společnost GS Media na žádost o odstranění článku včetně hypertextového odkazu nereagovala.

Společnost Sanoma podala proti GS Media žalobu, ve které tvrdila, že společnost umístěním hypertextových odkazů na stránku GeenStijl porušila autorské právo a dopustila se protiprávního jednání. Soud prvního stupně žalobě z větší části vyhověl, avšak odvolací soud v Amsterdamu tento rozsudek zrušil s odůvodněním, že GS Media umístěním hypertextových odkazů na stránku GeenStijl autorské právo neporušila, protože předmětné fotografie byly již dříve zveřejněny na stránce Filefactory. V rámci dovolacího řízení se soud obrátil na SDEU s několika předběžnými otázkami.

SDEU ve svém rozhodnutí zdůraznil fakt, že si společnost GS Media musela být vědoma toho, že zmíněný obsah doposud nebyl zveřejněn se souhlasem nositele autorských práv a že poskytnutí těchto odkazů značně usnadňuje dohledání těchto děl.¹⁷⁸ Připomenuto bylo také rozhodnutí Svensson a dva kumulativní prvky sdělování díla veřejnosti. Situace se však na rozdíl od rozsudku ve věci Svensson či BestWater, kde byla díla volně dostupná na jiné stránce se souhlasem nositele práv, lišila. Soudní dvůr proto uvedl, že *„je-li prokázáno, že daná osoba věděla nebo vědět mohla, že použitý hypertextový odkaz zpřístupňuje protiprávně zveřejněné dílo na internetu, například na základě skutečnosti, že na to byla upozorněna nositeli autorského práva, je třeba mít za to, že poskytnutí takového odkazu představuje „sdělování veřejnosti“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29.“*¹⁷⁹

Soudní dvůr závěrem judikoval, že *„za účelem posouzení, zda umístění hypertextových odkazů na internetové stránce na chráněná díla, která jsou volně dostupná na jiné internetové stránce bez souhlasu nositele autorského práva, představuje „sdělování veřejnosti“ ve smyslu tohoto ustanovení, je třeba určit, zda byly tyto odkazy poskytnuty nikoli za účelem dosažení zisku*

¹⁷⁸ Ibid, bod 26.

¹⁷⁹ Ibid, bod 49.

*osobou, která nevěděla nebo nemohla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění těchto děl na této jiné internetové stránce, nebo zda naopak byly poskytnuty za účelem dosažení zisku, v kterémžto případě musí být taková znalost presumována.*¹⁸⁰

Obecně lze tedy říci, že u provozovatele, který umisťuje odkaz na webové stránky za účelem dosažení zisku, lze předpokládat, že bude mít více možností a prostředků, jak zjistit, zda obsah, na který odkazuje, je zveřejněn legálně, či nikoliv.¹⁸¹ Na tyto osoby proto SDEU klade vyšší nároky než na provozovatele stránek, jež pro dosažení zisku neslouží, a jejich znalost, resp. vědomí o neoprávněném zveřejnění obsahu proto předpokládá.

4.2. Framing

Framing uživateli umožňuje načtení a zobrazení obsahu třetí strany bez toho, aniž by daný uživatel musel opustit právě navštívenou stránku. Z tohoto důvodu si uživatel nemusí nutně uvědomovat, že je zobrazený obsah hostován z jiné webové stránky.¹⁸²

4.2.1. BestWater v. Mebes a Potsch

K obdobnému závěru jako ve věci Svensson dospěl SDEU také v případě BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch, jehož předmětem nebyly hypertextové odkazy, nýbrž framing.¹⁸³

Ve zmíněném případě společnost BestWater, která obchoduje s filtračními systémy, žalovala dvě fyzické osoby za to, že na svých osobních webových stránkách umístily promo video společnosti BestWater (v té době dostupné na portále Youtube), a to bez jejího souhlasu. SDEU v tomto případě prakticky následoval rozhodnutí ve věci Svensson, jelikož judikoval, že užití framingu pro obsah, který byl veřejně a legálně dostupný na internetových stránkách třetí strany nepředstavuje sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 informační směrnice, a proto také nedochází k porušování autorských práv vlastníka.

¹⁸⁰ Ibid, bod 55.

¹⁸¹ TUČEK, Jakub. Může být odkaz na cizí internetové stránky nelegální? In: Právo pro podnikatele [online]. 2017 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <https://pravopropodnikatele.cz/muze-byt-odkaz-cizi-internetove-stranky-nelegalni/>.

¹⁸² *CJEU ruling in BestWater International GmbH v. Michael Mebes and Stefan Potsch (C-348/13) (BestWater) that framing content does not constitute copyright infringement.* In: Dentons [online]. 2014 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <https://www.dentons.com/en/insights/alerts/2014/november/13/cjeu-zooms-in-on-framing>.

¹⁸³ Usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. října 2014, BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch. věc C-348/13.

Soud v tomto případě dospěl ke stejnému závěru jako v případě hypertextových odkazů, tj. je-li autorské dílo na internetu veřejně publikováno vlastníkem autorských práv, je možné na vlastní webovou stránku umístit odkaz bez souhlasu autora, není-li zde užita odlišná technologie a zároveň nedochází ke sdělování díla nové veřejnosti, tedy osobám, kterým by autorské dílo v místě jeho původního umístění nebylo přístupné.¹⁸⁴

4.3. Peer to peer sítě

Peer to peer, neboli rovný s rovným, představují sítě, jejichž prostřednictvím komunikují uživatelé (klienti), kteří si veškeré informace vyměňují přímo mezi sebou bez toho, aniž by byli nuceni se připojovat k jakémukoli serveru, na kterém tyto informace bývají uloženy. Uživatelé jsou tak na pomyslné stejné úrovni a připojují se k sobě navzájem, což vede ke zrychlení přenosu dat mezi uživateli. Čím více uživatelů je tedy připojených, tím rychlejší se přenos stává. Architekturu, která je pro peer to peer (P2P) typická je tzv. torrent, kterým se v nedávné době zabýval SDEU.

4.3.1. Stichting Brein v. Ziggo, XS4ALL Internet

Soudní dvůr Evropské unie dne 14. června 2017 vynesl významný rozsudek ve věci Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV, jehož předmětem byly odpovědi na předběžné otázky související s interpretací pojmu sdělování díla veřejnosti.¹⁸⁵ Soud se v tomto případě nezabýval odpovědností provozovatele platformy, ale pouze možností založit poskytovatelům služeb *mere conduit* povinnost na základě práva členského státu blokovat nikoli jen přístup ke službám přímo protiprávně zveřejňujícím autorská díla ale též k vyhledávačům torrentů.¹⁸⁶

Stranami sporu jsou Stichting Brein, nizozemská nadace zastupující zájmy nositelů autorských práv, a společnosti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV, které jsou poskytovateli přístupu k internetu, přičemž podstatná část jejich klientů využívá online platformu pro

¹⁸⁴ KOPEČKOVÁ, Andrea. Autorská díla na internetu. In: Epravo.cz [online]. 2015 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorska-dila-na-internetu-98978.html>.

¹⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. června 2017, Stichting Brein v. Ziggo BV, XS4ALL Internet BV, věc C-610/15.

¹⁸⁶ POLČÁK, Radim. *Provoz torrentové platformy jako sdělování díla veřejnosti*. In: Blog Ústavu práva a technologií Právnické fakulty MU [online]. 2017 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://ict-law.blogspot.cz/2017/06/provoz-torrentove-platformy-jako.html>.

sdílení TPB, která vytváří odkazy na soubory BitTorrent.¹⁸⁷ Tyto soubory však v drtivé většině odkazují na díla chráněná autorským právem, přičemž nositelé autorských práv provozovatelům ani uživatelům zmíněné platformy neposkytli svolení k takovému sdílení.

Žalobce se proto domáhal uložení povinnosti oběma společnostem, která by spočívala v blokování doménových jmen a IP adres online platformy pro sdílení TPB s cílem předejít užívání služeb žalovaných společností v rozporu s autorským právem a práv s ním souvisejících.¹⁸⁸ Tomuto požadavku vyhověl soud prvního stupně, avšak v odvolacím řízení byly tyto návrhy zamítnuty.

V rámci řízení před Nejvyšším soudem v Nizozemsku bylo poukázáno na fakt, že je prokázáno, že jsou prostřednictvím TPB platformy zpřístupňována autorská díla bez souhlasu nositelů práv. Dále však vyvstala otázka, zda online platforma pro sdílení TPB rovněž uskutečňuje sdělování děl veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 informační směrnice.

Soudní dvůr ve svém rozhodnutí uvedl, že si je vědom, že obsah, tedy díla zpřístupňovaná prostřednictvím TPB platformy nebyla zpřístupněna jejím provozovatelem, ale jejími uživateli. *„Nic to však nemění na tom, že zpřístupněním a správou takové online platformy pro sdílení, [...], jednají tito provozovatelé s plnou znalostí důsledků svého jednání s cílem poskytnout přístup ke chráněným dílům prostřednictvím indexace a sestavení seznamu souborů torrent na uvedené platformě, které uživatelům této platformy umožňují tato díla nacházet a sdílet je v rámci sítě „peer-to-peer“. V této souvislosti je třeba podotknout – jak to v podstatě uvedl generální advokát v bodě 50 stanoviska – že pokud by uvedení provozovatelé takovou platformu nezpřístupnili a nespravovali, uvedená díla by nemohla být uživateli sdílena, nebo by přinejmenším jejich sdílení na internetu bylo složitější.“*¹⁸⁹

4.4. Iniciativy v boji proti pirátství

Ačkoliv je pro tuto práci relevantní pirátství ve smyslu neoprávněného užití autorských děl v prostředí internetu, je na místě zmínit, že do sféry duševního pirátství v dnešní době spadá mnohem více věcí než dříve – včetně nahrávek, algoritmů, digitálních produktů, genů,

¹⁸⁷ Ibid, bod 9.

¹⁸⁸ Ibid, bod 13.

¹⁸⁹ Ibid, bod 36.

dokonce i živých organismů –, tedy věcí, kterých se pirátství až donedávna vůbec netýkalo.¹⁹⁰ V dalších odstavcích se však věnuji vybraným iniciativám, které vznikly především s cílem bojovat proti internetovému pirátství zaměřenému na neoprávněné užití audio a audiovizuálních autorských děl.

4.4.1. Aliance pro kreativitu a zábavu

Se stále sofistikovanějším bojem internetových pirátů, resp. hackerů, se v posledních letech potýkají zejména velká filmová studia.¹⁹¹ Posledním terčem útoku se stalo filmové studio Disney, kterému hackeři hrozili zveřejněním jednoho z posledních filmů, který doposud nebyl uveden v kinech, v případě, že jim nebude zapláceno výkupné.¹⁹²

Reakce filmových studií na sebe nenechala dlouho čekat. Celkem třicet z nich (včetně společností jako Netflix, Disney, Amazon, CBS či Warner Bros.) v červnu oznámilo spolupráci na poli v boji proti pirátství vytvořením Aliance pro kreativitu a zábavu (*Alliance for Creativity and Entertainment*).¹⁹³ Cílem této aliance je snížení výskytu online pirátství, a to za pomoci neziskové organizace na ochranu zájmů filmových studií Motion Pictures Association of America (MPAA).¹⁹⁴ Koalice filmových studií uvedla, že bude spolupracovat s donucovacími orgány s cílem ukončení fungování pirátských stránek a služeb, dále podnikne nezbytné právní kroky na poli občanskoprávních sporů a bude usilovat o uzavření anti-pirátských dohod s ostatními zainteresovanými stranami na internetu.¹⁹⁵

4.4.2. Federace proti copyrightovým krádežím

Bojem proti pirátství ve vztahu jak k fyzickému, tak digitálnímu obsahu se zabývá britská Federace proti copyrightovým krádežím (Federation Against Copyright Theft, zkráceně

¹⁹⁰ JOHNS, Adrian. *Pirátství: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. Brno: Host, 2013, s. 583. ISBN 9788072947119.

¹⁹¹ Viz např. útoky na filmové studio Sony Pictures, HBO či Netflix.

¹⁹² *Disney hack: Ransom demanded for stolen film*. In: BBC News [online]. 2017 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/entertainment-arts-39933406>.

¹⁹³ Viz oficiální webová stránka <http://alliance4creativity.com>.

¹⁹⁴ Entertainment Giants Forge New Alliance to Fight Piracy, Sue Offenders. In: *Variety* [online]. 2017 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <http://variety.com/2017/digital/news/entertainment-studios-piracy-lawsuits-1202463987/>.

¹⁹⁵ Global Entertainment Giants Form Massive Anti-Piracy Coalition. In: *TF* [online]. 2017 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <https://torrentfreak.com/global-entertainment-giants-form-massive-anti-piracy-coalition-170613/>.

FACT) podporovaná hlavními britskými distributory, vysílately a Hollywoodskými studii.¹⁹⁶ Soustřeďuje se zejména na zjišťování a lokalizování osob zapojených do trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví, které často patří mezi průkopníky nových technologií. FACT se proto zaměřuje také na tuto oblast, ve které se drží v čele nově vznikajících technologií.¹⁹⁷

Známým se stal např. případ Vickerman, kde FACT žalovala Antona Vickermana, provozovatele webové stránky surfthechannel.com, která v roce 2009 čítala cca 400 000 uživatelů a v době své největší slávy se řadila mezi 500 nejpopulárnějších webových stránek na světě.¹⁹⁸ Ačkoliv se na stránce samotné pirátský obsah nevyskytoval, obsahovala k němu odkazy, přičemž Vickerman se zaměřoval především na pirátské filmy, které doposud nebyly uvedeny v kinech.¹⁹⁹ Podstatou jeho aktivit bylo nahrávání těchto filmů na stránky třetích stran patřící mimo britskou jurisdikci (často se jednalo o čínské stránky) a následné zveřejnění odkazů na webu surfthechannel.com.²⁰⁰ V řízení bylo prokázáno, že Vickerman díky inzerované reklamě obdržel příjem ve výši cca 250 000 liber a filmovému průmyslu způsobil škodu odhadovanou ve výši 52 až 198 milionů liber.²⁰¹ Soud Vickermana odsoudil k trestu odnětí svobody v délce čtyř let s poukazem na to, že z jeho jednání, tj. z emailové komunikace, obcházení jurisdikce apod., bylo zcela evidentní, že si musel být vědom toho, že je jeho činnost protiprávní. Vickerman navíc dělal maximum pro to, aby skryl svou identitu a znemožnil tak jeho vysledování.

¹⁹⁶ Viz oficiální webová stránka <https://www.fact-uk.org.uk>.

¹⁹⁷ About us: FACT is the UK's leading intellectual property protection organisation. In: *FACT* [online]. [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <https://www.fact-uk.org.uk/about-us/>.

¹⁹⁸ DAWTREY, Adam. First Brit jailed for film, TV piracy: Trade org. Fact won private prosecution against Vickerman. In: *Chicago Tribune* [online]. 2012 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: http://articles.chicagotribune.com/2012-08-14/entertainment/sns-201208141527reedbusivarietyvr1118057813-20120814_1_tv-piracy-website-illegal-copies.

¹⁹⁹ SABBAGH, Dan. Pirate website owner gets four years. But what about Google? [online]. In: *The Guardian*. 2012 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2012/aug/14/pirate-website-owner-four-years>.

²⁰⁰ Sentencing Remarks of His Honour Judge John Evans R -v- Anton Benjamin Vickerman. In: *Courts and Tribunals Judiciary* [online]. 2012 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <https://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/JCO/Documents/Judgments/anton-vickerman-sentencing-remarks-14082012.pdf>.

²⁰¹ Ibid.

4.4.3. Google UK

Na fakt, že vyhledání obsahu porušující autorské právo je v současnosti až příliš jednoduché reagovala společnost Google ve Velké Británii. V únoru tohoto roku oznámila, že společně se společností Microsoft provozující online vyhledávač Bing přijme kodex, díky němuž zajistí, aby stránky s obsahem, který porušuje autorská práva, nebyly uživatelům těchto vyhledávačů zobrazovány ve vyhledaných výsledcích.²⁰² Google v současnosti z vyhledaných výsledků odstraňuje odkazy na stránky, jejichž obsah porušuje autorská práva, a to v případě, kdy o dané skutečnosti oprávněná osoba předloží důkazy.²⁰³ Dle poslední zprávy společnost obdržela na 2 918 106 349 žádostí o odstranění konkrétní webové adresy.²⁰⁴

Google tak touto iniciativou potvrzuje svou dlouhodobou pozici v boji proti internetovému pirátství.

4.4.4. Česká protipirátská unie

Na území České republiky od roku 1992 působí Česká protipirátská unie, která se soustřeďuje na ochranu autorského práva a práv souvisejících s právem autorským k audiovizuálním dílům a potírání všech forem pirátství v oblasti výroby, dovozu a šíření audiovizuálních děl.²⁰⁵ V rámci své činnosti sleduje a analyzuje informace týkající se autorských práv, připravuje právní kroky proti jejich porušování, zároveň spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení a jinými institucemi a dále se podílí na přípravě nových právních předpisů.²⁰⁶

Zajímavým byl bezesporu spor, který vznikl mezi Českou protipirátskou unií (dále „ČPU“) a Českou pirátskou stranou, která jako hlavní správce a administrátor provozovala a spravovala webové stránky www.sledujuserialy.cz, na nichž vložila embedded linky, které návštěvníkům této stránky bez souhlasu autorů a zdarma umožnily sledovat na desítky seriálů.

²⁰² Google and Bing to demote pirate sites in UK web searches. In: *BBC News* [online]. 2017 [cit. 2017-08-30]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/technology-39023950>

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Requests to remove content due to copyright. In: *Google* [online]. 2017 [cit. 2017-08-30]. Dostupné z: <https://transparencyreport.google.com/copyright/overview>

²⁰⁵ Viz oficiální webová stránka <http://www.cpufilm.cz/>.

²⁰⁶ Kdo jsme a čím se zabýváme. In: *Česká protipirátská unie* [online]. [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <http://www.cpufilm.cz/new/www/aktivity.html>.

ČPU kontaktovala Českou pirátskou stranu, po které požadovala stažení všech linků, na což protistrana reagovala výzvou, aby ČPU doložila, že skutečně zastupuje majitele autorských práv, což ČPU nedoložila. K tomu se v následném trestním řízení (ČPU podala na Českou pirátskou stranu trestní oznámení) vyjádřil také soud, který konstatoval „[...] Česká protipirátská unie se ovšem žádným způsobem neprokázala jakožto subjekt oprávněný jednat jménem držitelů autorských práv. Ve vztahu k obviněné tedy Česká protipirátská unie jednala z pozice subjektu, který se ničím neodlišuje od subjektů jiných (ať již fyzických či právnických osob). Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že Česká protipirátská unie je známá svou specificky zaměřenou činností, kteréžto může účinně vykonávat pouze na základě plných mocí poskytnutých jí držiteli autorských práv. Na základě izolovaných výzev tohoto subjektu, který plné moci obviněné ani přes její výzvu nedodal, tak nelze dovodit vyvrácení presumpce nevědomosti, kdy osoba danou skutečnost ani vědět nemohla.“²⁰⁷

V rozhodnutí týkajícího se otázky embedded linků český soud vycházel z výše zmíněných rozhodnutí SDEU Svensson v. Sverige (C-466/12) a GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV (C-160/15) a uvedl, že „[...] lze uzavřít, že v případě, kdy byl na webové stránky umístěn embedovaný odkaz na dílo dostupné na jiné webové stránce bez souhlasu jeho autora, je nutné zkoumat, zda k embedovanému umístění došlo za účelem zisku, či nikoli. Pakliže osoba jednala nikoli za účelem zisku, presumuje se, že taková osoba nevěděla a ani nemohla vědět o protiprávnosti původního zveřejnění autorského díla.“

²⁰⁷

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, sp. zn. 33 T 54/2016.

Závěr

S ohledem na obsah této práce, a to zejména s přihlédnutím ke zmíněné judikatuře evropských soudů, lze konstatovat, že internetové prostředí představuje místo, kde je v dnešní době stále více soustředováno jednání určitých subjektů, jehož obsahem je čím dál častěji porušování práv. Z praxe je vidět, že mezi tato práva patří zejména právo autorské, které se zároveň může dostat do střetu se základními lidskými právy a svobodami.

Na základě rozboru národní legislativy v oblasti autorského práva je možné zhodnotit, že v otázce autorskoprávní úpravy se může Česká republika pyšnit zákonem pružně reagujícím na technologický pokrok, který zároveň poskytuje ochranu právům, resp. osobám, do jejichž práv bylo neoprávněně zasaženo.

V souvislosti s odpovědností ISP je zákonodárci odbornou veřejností dlouhodobě vytýkána pouze nepřesná textace právní úpravy v otázce bezpečných přístavů v zákoně o některých službách informační společnosti, která neodpovídá přesnému znění, resp. smyslu a účelu evropské právní úpravy, která je pro Českou republiku závazná (v tomto případě co do výsledku). Vzhledem k tomu, že zmíněný zákon vstoupil v České republice v účinnost v roce 2004 a představuje tak poměrně mladou právní úpravu, nenalezneme na národní úrovni příliš bohatou judikaturu, která by se odpovědností ISP významněji zabývala.

Na poli Evropské unie oceňuji zejména snahy týkající se sjednocení licencování napříč jednotlivými členskými státy, které by mohlo vést ke snížení počtu uživatelů protiprávně obcházející současný systém stojící na jednotlivých licencích každého členského státu. Avšak s ohledem na případný finanční dopad na distributory se obávám, že se tato iniciativa v brzké době nerealizuje. Důležitá je také otázka vymahatelnosti autorských práv napříč Evropskou unií, která je taktéž jednou z priorit Evropské komise v realizaci konceptu jednotného digitálního trhu. Nejen sjednocení zmíněné vymahatelnosti, ale především upravení důležitých institutů v případě soudních příkazů či výpočtu škody, by mohlo představovat účinnou zbraň na poli v boji proti internetovému pirátství.

S tím je také spojena odpovědnost jednotlivých subjektů na internetu, a to především odpovědnost poskytovatelů informačních služeb. Na základě uvedeného výčtu a rozboru (k dnešnímu dni již) bohaté judikatury evropských soudů lze konstatovat, že evropský právní rámec upravující odpovědnost ISP poskytuje dostatečný prostor pro pružné reagování soudů na nově vznikající situace v souvislosti s touto odpovědností. To bylo také demonstrováno

na příkladech soudních rozhodnutí týkající se *mere conduit*, *host providerů* nebo např. provozovatelů online tržišť, jakým je např. eBay.

Jde-li o současnou podobu internetového pirátství, je třeba zmínit, že, s ohledem na neutuchající technický a digitální pokrok, nabývá tato protiprávní činnost stále sofistikovanější podoby. Na tento jev reagují také protipirátské organizace, které stále častěji sdružují silné hráče zejména oblasti filmového a hudebního průmyslu, kteří disponují dostatečnými finančními zdroji nutnými nejen na pokrytí právního zastoupení v případných soudních sporech, ale také k vývoji nových technologií, díky nimž je možné s piráty držet krok. Dle mého názoru je však zapotřebí zaměřit se nejen na potírání následků internetového pirátství, ale zejména na jeho předcházení, tedy na jeho prevenci. V tomto ohledu si dovedu především v České republice představit vzdělávací a informační kampaně, které by na tento, ačkoli populární, avšak protiprávní jev, dostatečně upozornily. Zároveň si myslím, že velký potenciál skrývají také internetové vyhledávače, které mohou např. zprovozňovat platformy pro hlášení odkazů vedoucí k neoprávněnému užití autorského díla.

Použité prameny a literatura

a) Prameny

- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
- Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů
- Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství
- Nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94, o ochranné známce Společenství
- Nález Ústavního soudu ze dne 25. června 2002, sp. zn. 36/01
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. ledna 2015, sp. zn. 19/14
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2011, sp. zn. 31 C 72/2011
- Rozsudek ESLP ze dne 25. listopadu 1999, Nilsen a Johnsen proti Norsku, sp. zn. 23118/93
- Rozsudek ESLP ze dne 6. října 2009, Kuliš a Różycki proti Polsku, sp. zn. 27209/06

- Rozsudek ESLP ze dne 10. ledna 2013, Ashby Donald and others v France, věc 36769/08
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. prosince 2010, sp. zn. 28 Cdo 537/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. června 2015, sp. zn. 30 Cdo 360/2015
- Rozsudek soudního dvora Evropské unie ze dne 7. prosince 2006, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA, věc C-306/05
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie C-324/09 ze dne 12. července 2011. L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 4. října 2011, Football Association Premier League Ltd a další proti QC Leisure a další, věc C-403/08 a Karen Murphy proti Media Protection Services Ltd, věc C-429/08
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 24. listopadu 2011, Scarlet Extended SA v. SABAM, věc C-70/10
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. února 2012, SABAM v. Netlog NV, věc C- 360/10
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. března 2012, Societa Consortile Fonografici (SCF) proti Marcou Del Corsovi, věc C-135/10
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 7. března 2013, ITV Broadcasting Ltd a další v. TVCatchup Ltd, věc C-607/11
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. února 2014, Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v. Retriever Sverige AB, věc C-466/12

- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 27. března 2014 UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH, věc C-314/12
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. dubna 2014, ACI Adam BV a další vs. Stichting de ThuisKopie a Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding, věc C-435/12
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. září 2016, GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker, věc C-160/15
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. září 2016, Tobias Mc Fadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH, věc C-484/14
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. června 2017, Stichting Brein v. Ziggo BV, XS4ALL Internet BV, věc C-610/15
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 33/2002 Sb.m.s., o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 48/2002 Sb.m.s., o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském
- Smlouva o fungování Evropské unie
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech
- Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara přednesené dne 16. března 2016 ve věci C-484/14, *Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH*
- Usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. listopadu 2012 o nadcházející Světové konferenci o mezinárodních telekomunikacích (WCIT–2012) v rámci Mezinárodní telekomunikační unie a o případném rozšíření oblasti působnosti mezinárodních telekomunikačních předpisů (2012/2881(RSP))
- Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, sp. zn. 33 T 54/2016.
- Usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. října 2014, *BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch*. věc C-348/13.
- Vyhláška č. 2/1960 Sb., o Všeobecné úmluvě o autorském právu
- Vyhláška č. 192/1964 Sb., o Mezinárodní úmluvě o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací

- Vyhláška č. 133/1980 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1889
- Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 102/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti

b) Literatura a internetové zdroje

- BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace* [online]. Davos, Switzerland, 1996
- BELŠÁN, Eduard. *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického*. In: Epravo.cz [online]
- BERAN, Vojtěch. *Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice*. In: Epravo.cz [online]
- CÍSAŘOVÁ, Zuzana. *Průlomové rozhodnutí Soudního dvora ACI Adam C-435/12 o kopírování z nelegálních zdrojů*. In: Epravo.cz [online]
- CLARK, David D. *A Cloudy Crystal Ball -- Visions of the Future*. M.I.T. Laboratory for Computer Science. IETF, 1992.
- CORREA, Carlos María. a Abdulqawi. YUSUF. *Intellectual property and international trade*

- The TRIPs agreement. 2nd ed. Alphen aan den Rijn, Netherlands: Kluwer Law International, c2008. ISBN 9789041124296
- ČERNÝ, Miroslav. INTERNET – elektronický ekvivalent divokého západu? In: *Epravo.cz* [online].
- D'AGOSTINO, Giuseppina. Copyright, Contracts, Creators: New Media, New Rules. Edward Elgar Publishing, 2010. ISBN 1849805202
- JOHNSON & POST. *Law and Borders*, 48 STAN. L. REV. 1367, 1393 (1996)
- DAWTREY, Adam. First Brit jailed for film, TV piracy: Trade org. Fact won private prosecution against Vickerman. In: *Chicago Tribune* [online]
- DEAZLEY, Ronan. *Rethinking Copyright History, Theory, Language*. Cheltenham: Edward Elgar Pub, 2006. ISBN 18-472-0162-8
- Disney hack: Ransom demanded for stolen film. In: BBC News [online]
- DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 8072014676
- Entertainment Giants Forge New Alliance to Fight Piracy, Sue Offenders. In: *Variety* [online]
- EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě* [online]
- EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu: Důvodová zpráva* [online]

- EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: *Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva* [online]
- EVROPSKÁ KOMISE. *Stav Unie v roce 2016: Komise navrhuje moderní úpravu autorského práva v zájmu rozkvětu a přístupnosti evropské kultury* [online]
- FILIP, Jan. Nález č. 403/2002 Sb. jako rukavice hozená ústavodárci Ústavním soudem. In: *Soudní rozhledy 11/2002* [online]
- GILLESPIE, Alisdair A. *Cybercrime: Key Issues and Debates*. New York: Routledge, 2016, ISBN 978-0-415-71220-0
- GOLDSTEIN, Paul. *International copyright: principles, law, and practice*. New York: Oxford University Press, 2001. ISBN 9780195128857
- GOMPEL, Stef van. *Formalities in copyright law: an analysis of their history, rationales and possible future*. Aspen Publishers, 2011. ISBN 9789041134189
- GREENBERG, Marc H. *A Return to Lilliput: the LICRA v. Yahoo! Case and the Regulation of Online Content in the World Market*. Berkeley Technology Law Journal Vol. 18 [online].
- HAVLÍKOVÁ, Kateřina. *Neoprávněné užití autorských práv na internetu*. Praha, 2015. Diplomová práce. Právnická fakulta, Univerzita Karlova. Vedoucí práce JUDr. Petra Žikovská
- HALPIN, E. [„Introduction“] in Hick, S., Halpin, E., Hoskins, E. (Eds.) *Human Rights and the Internet*. Springer, 2016. ISBN 978-0-333-97770-5
- HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. Právní rozhledy. 2014, č. 17

- HAVLOVÁ, Jaroslava. *Počítačová kriminalita*. In KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003
- HERCZEG, Jiří, GRIVNA, Tomáš. *Právo na přístup k Internetu, blokáce stránek a digitální gilotina*. Trestněprávní revue. 2010, č. 5
- HONICK, Ron. *Software Piracy Explained*. Rockland: Syngress Pub, 2005. ISBN 9780080489735
- HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8
- HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete: podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC, 2014, s. 133. CZ.NIC. ISBN 9788090424883
- CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-432-2
- CHOLASTA, Roman, KORBEL, František, MELZER, Filip, MOLITORISOVÁ, Alexandra. *Safe Harbour: Režim vyloučení odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti v kontextu pasivní role poskytovatele*. Právní rozhledy. 2017, č. 11
- INTERNATIONAL TELECOMMUNICATION UNION. *International Telecommunication Regulations: Final acts of the world administrative telegraph and telephone conference Melbourne, 1988 (WATTC-88)*. Geneva, 1989. ISBN 92-61-03921-9
- JAGLOM, Andre R. *Liability On-Line: Choice of Law and Jurisdiction on the Internet, or Who's In Charge Here?*
- JAVŮREK, Karel. *Jednotných autorských práv v celé EU se jen tak nedočkáme, ani v Česku není jasný směr* [online]

- JOHNS, Adrian. *Piráctví: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. Brno: Host, 2013, s. 2. ISBN 9788072947119

- KATSAROVA, Ivana. *The challenges of copyright in the EU* [online]. European Parliamentary Research Service, 2015

- KMEC, Jiří, KOSAŘ, David, KRATOCHVÍL, Jan, BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech*. 1.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-365-3

- KOPEČKOVÁ, Andrea. Autorská díla na internetu. In: Epravo.cz [online]

- KOSAŘ, David. Když Úmluva omezuje víc než Listina: čl. 10 odst. 2 EÚLP versus čl. 17 odst. 4 LZPS. In: *Jiné právo* [online]

- LESSIG, Lawrence. *Code: version 2.0*. New York: Basic Books, 2006, s. 2. ISBN 978-0-465-03914-2

- LOEBL, Zbyněk. Rozhodné právo a soudní pravomoc u obchodních transakcí prostřednictvím Internetu, I. In: *Epravo.cz* [online]

- MAČENBACHER, David. Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství. Praha, 2012, s. 50. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Zuzana Císařová

- MAISNER, Martin. *Filtrování ze strany ISP ve světle aktualit evropského práva*. Bulletin advokacie [online]

- MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 39. ISBN 978-80-7400-449-0

- MALÍŠ, Petr. Dailymotion má status tzv. host providera. In: PravoIT.cz [online]

- MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: Hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. Praha: CZ.NIC, 2013, s. 25. ISBN 978-80-904248-7-6

- MÉHAUD, Jeanne. Two judgments of the Paris Civil Court of First Instance establish that Dailymotion is a hosting service provider. In: Bird & bird [online]

- MYŠKA, Matěj. *Ashby Donald v pirátské zátocce: svoboda projevu a vymáhání autorského práva v aktuální judikatuře ESLP*. In: Revue pro právo a technologie. [Online]

- NIPPS, Karen. *Cum privilegio: Licensing of the Press Act of 1662* [online]. Library Quarterly: Information, Community, Policy, vol. 84, no. 4, 2014

- PAVLÍČEK, Václav a kolektiv. In: *Ústavní právo a státověda*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 475. ISBN 9788075020840

- WEISER, J. Philip. *The Future of Internet Regulation*, 43 U.C. Davis L. Rev. 2009

- POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012, s. 146. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-22-3

- POLČÁK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti. Právní rozhledy. 2009, č. 23, s. 837-843

- POLČÁK, Radim. Provoz torrentové platformy jako sdělování díla veřejnosti. In: Blog Ústavu práva a technologií Právnické fakulty MU [online]

- POSPÍŠIL, LANGÁŠEK, ŠIMÍČEK, WAGNEROVÁ a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6

- RICKETSON, Samuel. The Birth of the Berne Union, 11 COLUM.-VLA J.L. & ARTS 9 (1986): *The Berne Convention for the protection of literary and artistic works* [online]

- SABBAGH, Dan. Pirate website owner gets four years. But what about Google? In: The Guardian. [online]

- SAVIN, Andrej. EU Internet Law: SECOND EDITION: Elgar European Law series. Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 9781784717971

- SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§. 2. aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, 2001, 21 s. ISBN 80-247-0058-1

- SCHLACKMAN, Steve. *How Mickey Mouse Keeps Changing Copyright Law* [online]

- SÝKORA, Martin. Zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu. In: *Právo IT* [online]

- ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA a kolektiv. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I (obecná část)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-441-5

- TELEC, Ivo. Tvůrčí práva duševního vlastnictví. Brno: Doplněk, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-0885-7

- TELEC, Ivo. Zakázané těžení a nebezpečná situace na elektronických úložištích dat. Bulletin advokacie. 2015, č. 1-2

- TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon (EVK)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-608-4

- TUČEK, Jakub. Může být odkaz na cizí internetové stránky nelegální? In: Právo pro podnikatele [online]

- TŮMA, Pavel. Přehled práva duševního vlastnictví a jeho právní ochrany v České republice. *Právní rádce* [online]

- <http://www.bbc.com/>
- <http://www.cpubfilm.cz/>
- <https://www.dentons.com/>
- <http://dictionary.cambridge.org/>
- <https://en.wikipedia.org/>
- <https://www.fact-uk.org.uk/>
- <https://www.judiciary.gov.uk/>
- <https://www.mpo.cz/>
- <https://onlinelaw.wustl.edu/>
- <https://torrentfreak.com/>
- <https://transparencyreport.google.com/>

Seznam zkratk

- Autorský zákon – zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
- ČPU – Česká protipirátská unie
- Dohoda TRIPS - Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
- ESLP – Evropský soud pro lidská práva
- Informační směrnice - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
- Listina – ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- ISP – poskytovatel internetových služeb
- OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- SDEU – Soudní dvůr Evropské unie
- SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie
- Směrnice o elektronickém obchodu - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu
- Úmluva - Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Ústava – ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Summary

To imagine today`s society without the internet seems to be quite impossible. The internet represents a phenomenon that erased geographical borders, shortened the distance between users and also enabled to carry out countless kinds of activities. These include especially searching for the information, communication and also storing, downloading and exchanging data. However, under certain circumstances, such activities might be unlawful.

The first chapter of the thesis deals with the internet as such, including both legal and technical point of view. It also contains an issue of the violation of fundamental rights and freedoms in relation to the copyright. Given the complicated structure of the internet and speed of digital technology development, the issue of flexible and effective legal regulation is becoming more important. Therefore, an overview of international, European and national legal regulation follows in the second chapter. Problems of inaccurate transposition within the Czech legislation are discussed. New approaches within the legal frame of European Union are outlined (the digital single market). Third chapter includes the liability of individual parties involved with the emphasis on the liability of the information service providers. That is illustrated with the analysis of case law of European courts, especially Court of Justice of European Union. Mentioned case law deals especially with *mere conduit* and liability of *host provider*. However, to illustrate a diversity of potential liability cases, a case related to the online marketplace is included. Last chapter introduces the problem of online piracy, including current internet piracy practices, it`s further direction and development, institutions dealing with anti-piracy activities and reflection on the effective fight against this kind of infringement. In conclusion, potential approaches to the mentioned fight are outlined.

The Internet and Copyright - the Scope of Liability of Individual Parties and Ways of Protection against the Piracy

Abstract

The aim of this thesis is to provide a comprehensive view of selected issues related to the internet, including both the technical and legal view, and copyright, including its history within the European continent. The thesis also deals with the liability of individual parties involved with the emphasis on the liability of the information service providers. This chapter also includes an assessment of existing national and European legislation in the light of settled case law of European courts. In conclusion, the current internet piracy practices are mentioned, including its further direction, institutions dealing with anti-piracy activities and reflection on the effective fight against this kind of infringement.

The thesis is therefore divided into four chapters dealing with (i) the internet, (ii) copyright, its brief history and legal sources, (iii) liability of individual parties involved, and (iv) internet piracy.

Key words: copyright, copyright infringement, liability

Abstrakt

Cílem předkládané práce je podání uceleného pohled na vybranou problematiku internetu, autorského práva a jeho porušování v tomto prostředí. Pozornost je proto v úvodních kapitolách věnována pojmu internet, a to z právního, tak technického hlediska, a autorského právu včetně exkurzu do jeho historie na evropském kontinentě. Dále je rozebrána odpovědnost subjektů na internetu, s důrazem kladeným na odpovědnost poskytovatelů informačních služeb a s tím související zhodnocení stávající národní a evropské právní úpravy ve světle ustálené judikatury evropských soudů. Závěrem jsou zmíněny současné praktiky internetového pirátství, jeho další směřování, instituce zabývající se protipirátskými aktivitami a úvahy o účinném boji proti tomuto protiprávnímu jednání.

Práce je proto rozdělena do čtyř kapitol zabývajících se (i) pojmem internet, (ii) autorským právem včetně jeho historie a pramenů, (iii) odpovědností subjektů na internetu a (iv) pirátstvím a bojem proti němu.

Klíčová slova: autorské právo, porušování autorského práva, odpovědnost